

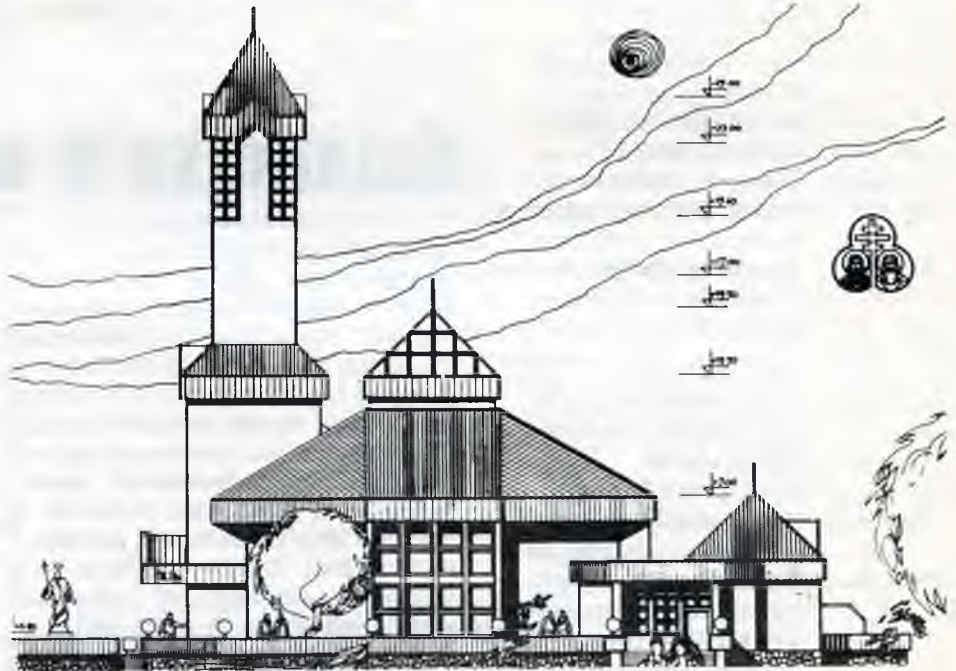
SLOVO

Dvojtyždenník gréckokatolíckej cirkvi

Božského a verného Metoda všetci ľudia ospevujeme a s láskou velebíme ako veľkého pastiera Slovienov. Čestne vyučil služobníkov za prenasledovateľov bluďárstva. Modli sa teda za nás všetkých.

(Kondak zo služby sv. Metodovi na jeho skon 6. apríla 885)

V mnohých našich farnostiach i filiálkach začali veriaci s výstavbou nových chrámov. Jedným z nich je aj budúci chrám sv. Cyrila a Metoda v Nacinej Vsi, okres Michalovce, ktorý s pomocou Božou chcú dokončiť už budúci rok.

Kajajte sa a verte evanjeliu

Počas celého pôstneho obdobia vinie sa ako zlatá niť, centrálny motív a tiež ako výzva pre každého z nás — kajajte sa — zmeniť svoj život tak, aby naše srdce bolo pripravené s radosťou prijať vrchol tajomstva nášho vykúpenia — utrpenie, smrť a slávne vzkriesenie Pána, uveriť evanjeliu, radostnej zvesti o našej spásy a vieru stále premieňať na skutky v našej kresťanskej životnej praxi. Aby tohto ročný pôst, ktorý vstupuje do svojej záverečnej fázy naozaj priniesol skutočnú vnútornú premenu a viditeľný posun nášho života do nových kvalít, musíme sa trochu bližšie pozrieť na to, ako využívame a hlavne ako sami praktizujeme sviatosť zmierenia, ktorá by tiež mala byť pre nás tým sviatosťným prostriedkom, ktorým sa postupne máme vyformovať do

kvalít žitej viery. Táto úvaha by mala osloviť tak svedníkov, ako aj penitentov.

Sviatosť zmierenia ako dar vzkrieseného Krista apoštolom — „Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané (Jn 20,23) — mala tiež vývin svojej formy v dejinách cirkvi. Duchovné vedenie a formovanie ľudí bolo vo východnej cirkvi ešte z čias svätého Bazila Veľkého ťažiskom pastoračnej práce práve vo sviatosť zmierenia. Západná cirkev určila pre všetkých aspoň raz do roka sa vyspovedať ako minimum tohoto duchovného vedenia. Samotné vyznanie hriechov a ich odpustenie raz do roka však sotva možno nazvať duchovným vedením. To zodpovedá len Ježišovmu príkazu, ktorý dal malomocnému po očistení — „Chod', ukáž sa kňazovi (Lk 5,14). Treba nám zdôrazniť povinnosť čo najskôr zájsť za kňazom, vyznať sa a podrobiť sa duchovnej terapii, jeho duchovnému vedeniu, liečeniu a dohľadu, aby sa čo najskôr dostal z rán hriechu k plnému zdraviu Božích detí. Hromadné spovede pred veľkými sviatkami sú skôr ubíjaním duchovného života, pretože unáhleňná spoveď sa zvrháva na formalizmus bez vážneho úmyslu začať nový život a naozaj sa polepšiť. A tomuto treba rozhodne čeliť rozložením spovedí na čas, keď sa kňaz môže venovať spokojne a dlhšie každému penitentovi.

Cieľom sviatosť zmierenia nie je len odpustenie hriechov (čo je v tejto sviatosť podstatné), nielen

(Pokračovanie na 2. strane)

Liturgický kalendár

apríl

1	S	Mária Egyptská
2	Š	Titus, vyznavač
3	P	Nikita, vyznavač
4	S	Akafistova sobota, Jozef z Maleje, vyznavači
5	N	PIATA PÔSTNA NEDEĽA, Teodul, Agatopód a spoločníci, mučeníci Hl. 5, Utieren: Ev. 2
6	P	Eutyech, arcibiskup carigradský
7	U	Juraj Mitilénsky, biskup
8	S	Celestín, pápež
9	Š	Eupsych, mučeník
10	P	Terent, Afrikanus a Maxim, mučeníci
11	S	Lazárova sobota, Antipas Pergamský, mučeník
12	N	KVETNÁ NEDEĽA, Bazil, párijský biskup, vyznavač
13	P	Veľký pondelok, Artemon, biskup a mučeník
14	U	Veľký utorok, Martin, pápež
15	S	Veľká streda, Aristarch, Prudus a Trofim, apoštoli
16	Š	Veľký štvrtok, Agapia, Irena a Chiona, mučienice
17	P	VEĽKÝ PIATOK, Šimon Perzský, biskup a mučeník
18	S	VEĽKÁ SOBOTA, Ján Dekapolita, vyznavač
19	N	VEĽKONOČNÁ NEDEĽA — PASCHA — VZKRIESENIE PÁNA
20	P	VEĽKONOČNÝ PONDELOK, Teodor Trichin, vyznavač
21	U	VEĽKONOČNÝ UTOROK, Január, biskup a spoločníci, mučeníci
22	S	Veľkonočná streda, Teodor Sykeota, vyznavač
23	Š	Veľkonočný štvrtok, SVÄTÝ JURAJ, VEĽKOMUČENÍK
24	P	Veľkonočný piatok, Sáva Stratilat, mučeník
25	S	Veľkonočná sobota, Marek, apoštol a evanjelista
26	N	TOMÁŠOVA NEDEĽA, Bazil Amaský, biskup a mučeník Hl. 1, Utieren: Ev. 1
27	P	Šimon, biskup a mučeník
28	U	Jakub a Sozipater, apoštoli
29	S	Kizickí mučeníci
30	Š	Jakub apoštol

Úmysly apoštolátu na mesiac apríl

Aby v súčasnom svete vzrastali kňazské a rehoľné povolania k Bohu zasvätenému a apoštolskému životu.

Aby veľkonočné tajomstvo podnietilo kresťanov k hľadaniu jednoty a k podporovaniu dialógu a spolupráce medzi všetkými náboženstvami.

Aby sa vzkriesený Ježiš stal lekárom tela i duše pre tých, čo sú v osídlach drog a zmyselnosti.

Srdce Ježišovo, daj svätosť a vytrvalosť všetkým, ktorých si povolalo.

Kajajte sa a verte evanjeliu

(Dokončenie z 1. strany)

zúčtovať so zlou minulosťou, ale dostať akýsi „odpich“ do nového života, nápravu života. Všetko sa v nej má zameriavať na duchovnú formáciu, aby sme boli oblečení do Krista a v našom srdci aby vládol jeho pokoj, radosť a šťastie (Jn 20, 20n). V sviatosti zmierenia sa má predovšetkým uplatňovať pastoračná a nie sudcovská moc. Ak si spomenieme na Ježišove postoje k cudzoložnej žene — („Žena, kde sú? Nikto ťa neodsúdil? Ona odpovedala: nik Pane. A Ježiš jej povedal: Ani ja ťa neodsudzujem. Choď a už nehreš!“ (Jn 8,10-11), na postoj otca k vracajúcemu sa márnotravnému synovi, (kde namiesto akejkoľvek výčitky za jeho konanie trpezlivo vysvetľuje staršiemu synovi dôvod radostnej hostiny v jeho dome (Lk 15, 22-32 n), na postoj Ježiša ku kajúcemu lotrovi na kríži, (ktorému hovorí: „Dnes budeš so mnou v raji (Lk 23,43) a na jeho výrok: „Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil“ (Jn 3,17), alebo: „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás (Jn 20,21) tak nám tieto citáty dosvedčia potrebu prenášať váhu tejto sviatosti do pastoračnej moci — „Ja som dobrý pastier“ (Jn 10,11), ktoré Ježiš adresuje Petrovi: „Pas moje baránky, pas moje ovce“ (Jn 21,15-16). A potom aj Peter opakuje tieto slová všetkým pastierom cirkvi — „Paste Božie stádo... nie ako páni nad dedičným podielom, ale ako vzor stáda“ (porov. 1Pt 5,2-3).

Nové poznatky z psychológie človeka a nové sociálno-psychologické podmienky aj nášho Božieho ľudu si žiadajú nutne aj zmenu samotnej spovednej praxe. Každý človek je osobitným tajomstvom. Kňaz pozná jeho vnútro len natol-

ko, nakoľko sa mu on otvorí a toto poznanie je len čiastočné, zamerané skôr na negatívne stránky svojej osoby. Preto každý kajúcnik musí predovšetkým sám seba zhodnotiť, poznať svoje pozitíva aj negatíva, tmavé i svetlé stránky a sám ich musí zväziť v pokore v modlitbách pred Bohom a pouvažovať nad tým, akou taktikou ísť na seba, z ktorej strany začať a čím seba obracať s pomocou Božej milosti a pastoračnej rady svojho spovedníka. Nestačí len urobiť si presnú štatistiku hriechov. Tá nie je potrebná Bohu na to, aby nám ich mohol odpustiť. Boh nás lepšie pozná, ako my sami. Štatistika negatív penitenta pre kňaza je potrebná k naplneniu sviatostného úkonu zmierenia, ale nestačí k pastoračnému vedeniu penitenta pre jeho ďalší duchovný vývin. K tomu by potreboval mať o ňom celkový obraz, aby sa mal o čo oprieť a jeho sklony usmerniť. Na pozitívne usmernenie nestačí len pár nábožných fráz a sladkých, alebo ostrých rečí. On potrebuje konkrétnu úpravu pre svoj konkrétny život. Z tieňa sa slabo pozná ľudská osobnosť a závery sú jednostranné. Z negatívov je ťažko pozitívne usmerňovať človeka správnym smerom. Z tohto môžeme vidieť, že kvalitná spoveď v dnešných podmienkach kladie vysoké nároky nielen na kňaza spovedníka, ale aj na spovedajúceho sa. Za súčasných pomerov pastoračnej praxe pri veľkom nedostatku kňazov a ich záťaže, takéto predstavy o spovednej praxi sú možno na prvý pohľad zatiaľ neuskutočniteľné, ale sú pre ďalší vývin pastoračnej práce v cirkvi nevyhnutné. Pusťme sa do nej s Božou pomocou.

o. RNDr. Jozef VOSKÁR

Sme jedna Cirkev

Na vysviacke o. Milana Chautura CSsR bolo veľa významných osobností. Biskupi zo Slovenska, Moravy, Čiech i zahraničia prišli, aby spolu s nami ďakovali Pánovi za veľké dary.

Pri tejto príležitosti som oslovila banskobystrického biskupa Rudolfa Baláza s nasledujúcimi otázkami:

Otec biskup, sme veľmi radi, že ste prišli spolu s ďalšími hosťami do Prešova. Prežívame spoločne túto veľkú radosť. V týchto mimoriadnych okamihoch, pre Cirkev nesmierne dôležitých, si uvedomujeme aj silu a potrebu jednoty. Túto sme dnes vytvorili a náš duchovný zážitok je o to bohatší. Tento deň je slávnostným, výnimočným a nádherným okamihom. Prídu však aj dni obyčajné a náš vzájomný vzťah — gréckokatolíkov a rímskokatolíkov sa nám javí v trocha inom svetle. Ako keby sme boli od seba navzájom vzdialení. Viem, že sú v rímskokatolíckej cirkvi kňazi, ktorí majú hlboký vzťah k nášmu obradu a veľmi dobre ho poznajú — napr. o. Vladimír Medzihorský. Celkove však to poznanie o nás gréckokatolíkoch nie je uspokojivé. Aký je váš názor?

— Mne je to celkom samozrejme — tá jednota. Ja mám aj vo svojom okolí gréckokatolíkov, práve preto som trocha prekvapený touto otázkou. Myslel som si, že to nie je problémom.

Teraz majú rímskokatolíci aj gréckokatolíci svoje špecifické starosti, takže sa asi viacej zadávali do seba a nemajú čas na to, aby viedli dialóg — rozhovor, ktorý odporúčame iným kresťanom. Mali by ho medzi sebou samozrejme robiť aj katolíci. Máte pravdu, je málo takých stykov, je to podľa mňa dosť veľká chyba, práve preto, že menšinová cirkev to podľa mňa potrebuje. Väčšinová cirkev — rímskokatolícka, tá to tak nepotrebuje, pretože my, kňazi, sme tými udalosťami v kostoloch a na rôznych cirkevných podujatiach dosť uspokojení tým vonkajškom. Ten by svedčil, akože je všetko v poriadku. Ja tomu práve neverím, iebo tie vonkajšie záležitosti — to je strašne povrchná vec. To je fasáda. My musíme hľadiť na to, čo je pod ňou. Ak je to tam zhnité, tak tá fasáda jedenkrát padne, ale s ňou môže padnúť aj celá budova.

Ten dialóg by pomohol k vzájomnému upevneniu, pretože sme spoločná predovšetkým katolícka cirkev.

Máme rovnaké učenie. Dnes, na vysviacke nového biskupa, sa stále zdôrazňovala vernosť pápežovi. Máme tie spojivá, ktoré sú samozrejme, rozdiel je iba — ritus. To však nie je žiaden problém.

Čo by sme mali preto navzájom urobiť?

Je to jednoduchá vec — predovšetkým vyburcovať toto vedomie potreby. Zapojiť do toho svoju dobrú vôľu. Každý sa dnes vyhovára tou otrepanou frázou, že nemá čas. To je ale veľké klamstvo. Času je na všetko dosť, len človek musí chcieť. Ak by išlo o posilňovanie v cirkvi, vzájomnú jednotu kňazov medzi sebou a potom to automaticky prechádzalo aj na spoločenstvo veriacich. Tak preto netreba vôbec ľutovať čas, ale práve pre to treba čas obetovať. To je jediná cesta. V tomto nám nepomôže nikto. To by sme my, biskupi a kňazi, mali úplne jasne vedieť. Keby sme to dokázali, viacej si seba samých všímať, tak medzi veriacimi problém nie je, pretože tí pozerajú na vzory.

Otec biskup, súhlasím s vami. V živote však tie najjednoduchšie veci bývajú najťažšie.

V súčasnosti býva Cirkev u nás často kritizovaná, posudzovaná a hodno-

tená z rôznych hľadísk. Čo myslíte, prečo tomu tak je?

Často nás hodnotia nespravodlivo, podľa všelijakých klebiet, ktoré sú ešte ťažkým dedičstvom komunizmu.

Ja mám na to taký príklad: Keď niekoho veľmi bijú, tak obyčajne aj ten najhorší človek, aj jemu vzdialený človek má nad ním súcit a prubuje ho nejakým spôsobom obrániť. To bola Cirkev za komunizmu.

Dnes sme tak isto dostali slobodu a môžeme v rámci nej všeličo robiť. Keď si žiadame veci, ktoré sú celkom samozrejme pre existenciu cirkvi, voľakto si myslí — najmä dve generácie, ktoré odrástli vyslovene v marxizme, že si žiadame nejaké výnimky. My si však žiadame len to, čo nám už tisíce rokov — lebo dožívame už druhé tisícročie — patrilo. To je jeden problém.

Aby som bol celkom objektívny — je tu i druhý problém. Ako kresťania sme ešte celkom nedozreli, celkove nemáme čo povedať tomuto svetu. Medzi nami sa tak isto vyskytujú strašné hádky, ľudia sa medzi sebou vadia. Naši kresťania takisto kradnú v robote, nečestne robia, opijajú sa, rozvádajú. Kým toto nebude zredukované na minimálnu mieru, aby sme mali čo povedať tomuto svetu, tak zatiaľ môžeme iba vzdychať. Svet však z toho nemá nič a my ešte menej.

Vďaka za rozhovor.

Mária PEŠEKOVÁ

Kto uverí, bude spasený

„Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3,16). Áno, v tom je tajomstvo vykúpenia. Hriechom sa ľudstvo postavilo proti Bohu a muselo byť za túto opovážlivosť potrestané. Človek zavrhol Boha, Boh musel zavrhnúť človeka. Aspoň dočasne, než si to človek sám uvedomil, že urobil zle a vrátil sa k svojmu Otcovi a Stvoriteľovi. Človek to sám ale nemohol urobiť. Potreboval pomocnú ruku, aby ho ako topiaceho vytiahla na pevnú zem. Boh Otec vo svojej láske poslal svojho Syna, aby človeka zachránil a zaplatil za jeho hriechy.

A čo za to žiada Boh od človeka? Sv. ev. Ján vo svojom evanjeliu ďalej pokračuje: *„Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neveril v meno Jednorodného Božieho Syna“ (Jn 3,18). To*

znamená prijať Božieho Syna ako nášho Vykupiteľa, ktorý z lásky k nám a pre naše hriechy dal sa ukrižovať. To znamená prijať ho za svojho Boha, ktorému máme slúžiť celým svojím životom. Každý odklon od Boha nás potom vedie do nešťastia.

Sv. Klementovi Hofbauerovi-Dvořakovi otec veľmi skoro zomrel. Jeho matka ho vzala pred Ukrižovaného a takto mu povedala: *„Vidíš, synček; to je tvoj otec! Hľaď, aby si išiel cestou, ktorá by sa mu páčila!“*

Mladý manželský pár bol po rozvođe. Sťahovací voz odváza z domu všetko, čo patrilo súdnym výrokom bývalej manželke. Bol jej prisúdený aj chlapec. Mladý manžel stojí v okne a pozerá sa smutne, ako manželka nastupuje do osobného auta a chlapca berie so sebou. Vidí, že zaparkovala pri neďalekom obchode.

(Pokračovanie na 7. strane)

Heslo — „Počasie je pekné“

Gréckokatolícky farský úrad v Starej Ľubovni, dňa 4. 3. 1992 o 13. h. Prichádzam presne k obedu. Sadám si na koniec dlhého stola, kde sa ma ujíma rím. katolícky kaplán a predstavujeme mi polohlasne prítomných. Za vrchostolom — Msgr. Michal Rusnák z Toronto, biskup pre slovenských gréckokatolíkov v celej Kanade. Po jeho ľavici otec provinciál pre ukrajinských Redemptoristov v USA a Kanade Michael Bzdel, o. Juraj Perejda CSsR, o. Ján Fecko CSsR a členovia sprievodu otca Rusnáka. Ďalej správca Gréckokatolíckej farnosti v Starej Ľubovni, hostia z Podolínce a ďalší. Po ľavici Msgr. Michala Rusnáka je správca rím. kat. farského úradu a ďalší hostia.

Počas predjedla si otec biskup „spovedá mňa“, na tému — škola. Približujem mu školy v Starej Ľubovni a bližšie SOU strojárske. Pýtam sa na školský systém v Kanade — je od nášho úplne odlišný. Zaujímam sa o folklórny súbor Slovákov z Toronto, ktorý u nás vystupoval vo Východnej. K môjmu prekvapeniu otec biskup s prehľadom hovorí o činnosti krajan-ských kultúrnych zložiek. Slovenské pesničky síce spievajú, ale textom už dobre nerozumejú. Mládež hovorí anglicky. Podobné je to aj v cirkevných spevokoloch. Viac ako kultúre sa mládež venuje športu. Pod katedrálou v Toronte je veľké športovisko a práve tak sa mládež stretáva. Hrajú tam „nový futbal“, ping-pong a tak pod.“ Minuli sme veľa času a tak Msgr. Rusnákovi kladiem konkrétne otázky.

Okrem toho, že ste sa zúčastnili na akte svätenia o. Milana Chautura za pomocného svätiakeho biskupa, aký je cieľ vašej cesty?

— Je to spomienková cesta. Postupne navštevujem všetky Rímom schválené kláštory Redemptoristov. Ešte mi ostáva navštíviť Podolínce.

Čo nám vyradíte o sebe?

— Narodil som sa v USA. Obaja rodičia pochádzali zo Slovenska. Otec z Pozdišoviec. Keď som sa vrátil s rodičmi na Slovensko, opakoval som prvý ročník, lebo som nevedel dobre slovensky. Moji rodičia dbali na to, aby som na naučil dobre anglicky. Maturoval som v Michalovciach, ďalšie štúdiá v Bratislave, až kým som sa neocitol vo väzení v Podolínci.

Na akú udalosť zo svojho života si najviac spomínate?

— Poldruharočné väzenie v Podolínci pred 40 rokmi a útek z neho. Prenasledovania počas čakania na cestovné doklady. Heslo, ktorým som sa

denne hlásil telefonicky na Americké veľvyslanectvo, znelo — „Počasie je pekné“. Znamenalo to, že ma ešte nemajú. Potom som odcestoval do Chebu a odtiaľ za kopce a do Ameriky.

Členovia vášho sprievodu mi o vás prezradili, že ste napopulárnejším katolíckym biskupom v Kanade. Nepovedali by ste mi ako ste sa stali biskupom?

— No, to bolo jednoduché. Prišiel som do Kanady a stal som sa biskupom. Tak jednoducho? — Som prekvapená. To by som aj ja išla do Kanady (smiech). Do rozhovoru s nami často vstupujú prítomní z jeho sprievodu, ale i domáci.

V reči viac zainteresovaných sa často objavuje narážka na príhodu „s kufrom“.

Otec biskup prosím vás o akom kufri je tu stále reč?

— V Podolínci som si schoval kufriček s „veľkými pokladmi“ (rozosmiel sa). No, to som si vtedy myslel, že ktovie aké poklady v ňom mám. Boli v ňom rôzne poznámky, prípravy na kázne a také rôzne mladické dôležitosti. Jedna pre mňa naozaj vzácna vec. Je to list od nebohej matky, ktorý som si nikdy neprečítal, lebo mi bol doručený až po jej smrti. Nedokázal som ho otvoriť. Dnes by som si ho rád prečítal.

Otec biskup, obávam sa, že to do novin nemôžem dať. Čo keby sa naši ľudia rozhodli pomôcť vám? (prejavujem obavy o Podolínce, aby ho neprekútili)

— A prečo nie? Ľudia sa dnes

starajú o dôležitejšie veci. Pokojne to napíšete.

A čo vy otce považujete za dôležité?

— Dôležitá je Cyrilometodská misia Kristovej idej, ktorá sa spod Tatier dostala nielen do Kanady, ale obsiahla celý svet. To je dôležité.

Čo na Slovensku urobilo na Vás silný dojem?

— Blato a Cigáni. (žartuje otec biskup a keď vidí ako sa červenám, dokladá). Veľký dojem na mňa urobila vystavanosť miest a obcí, priemysel a všetko, čo si pamätám celkom inak. Teší ma krásna slovenská príroda.

Čo vás prekvapilo?

— Značné rozdeľovanie sa katolíkov na grécko- a rímsko-. V Kanade to už nepoznáme. Každý sa zúčastňuje bohoslužieb buď západného alebo východného obradu podľa toho, ktorý obrad sa mu páči, alebo kam to má do kostola bližšie. Kanadskí Slováci majú dobre vyvinutú spolupatričnosť na základe svojho slovenského pôvodu.

Obed sa končí a ja si všímam, že otec biskup z každého chodu iba ochutnáva. Je popolcová streda.

Otce, čo odkázete našim ľuďom?

— Odovzdajte sa do vôle Boha. On si vás zaviede, kde vás chce mať.

Na záver prosím o požehnanie pre čitateľov a ďakujem za rozhovor.

Monika TANČÁKOVÁ

Pôstne zamyslenie

Uprostred Veľkého pôstu upriamuje Cirkev našu pozornosť na kríž. Aby sme mu prejavili svoju úctu bozkom a poklonou a hlbavo sa zahľadeli na Ukrižovaného. Je to preto, lebo rozjímaním o Spasiteľovom utrpení sa nám podarí ľahšie prežiť Veľký pôst v súlade s vôľou Božou a v duchu kajúcnosti, ktorú od nás očakáva Cirkev. Lenže u niektorých z nás slová o utrpení vyvolávajú už vopred odmietavý postoj. Chápú utrpenie veľmi negatívne, ako prekážku šťastného života. Akoby nechceli vidieť, že práve rozmyšľaním o Spasiteľových mukách získavajú zdroj posily, ktorý ich ochráni od hriechu. A pre trpiacich meditácie o Ježišom utrpení dávajú silu pre pokojné znášanie svojho utrpenia. Opäť sa ukazuje, že tým, že nevieme pochopiť zmysel Kristovho utrpenia, nevieme prejsť ani svoju vdácnosť Spasiteľovi za Jeho

lásku, ktorou nás zachránil od večného zatratenia.

Kristus, keď sa zjavil sv. Margaréte, povedal jej: „Nič na svete tak nebolí ako nevdak a neláska. Aj mňa toto bolelo viac, ako všetko iné na mojom umučení.“ Pravdivosť týchto slov dosvedčuje skutočnosť, že keď Kristus trpel, vtedy akoby sa celý stvorený svet vzbúril proti nemu. Svet nerastov poskytol striebro, za ktoré Judáš zradil svojho Učiteľa. A ponúkol tiež kince, ktorými priblížil Ježišove údy na kríž. Rastlinná ríša tiež vydala svoje plody: palicu, aby ňou Krista bili; trstinu, aby ňou potupili Krista-kráľa; trnový ker, aby z neho uvlili korunu; a nakoniec strom, z dreva ktorého urobili kríž. Ríša zvierat poskytla žľic, aby ňou strpčili posledné chvíle umierajúceho Krista. A čo dali ľudia? Tá koruna stvoreného sveta? Pluli do Kristovej tváre, tĺkli ho pästami, zauškovali

V MENE OTCA I SYNA I SVÄTÉHO DUCHA. AMEN

Vývin prežehnávania sa v dejinách Cirkvi

V pôstnom čase viac než inokedy vystupuje do popredia myšlienka na utrpenie nášho Spasiteľa. Upierame zrak na kríž, na Ježiša. No nie preto, aby sme sa pripravili o radosť, ale naopak, aby sme svoj život obohatili pravou radosťou. Pravá a najväčšia radosť nám plynie z vykúpenia, vybojovaného Božou Láskou na kríži. Znamenie tohto víťazstva si pripomíname pri prežehnávaní sa. Prežehnáваме sa každý deň, ním začíname i končíme každú modlitbu.

Znamenie svätého kríža má svoju dlhú históriu. Počas storočí sa toto znamenie rozvíjalo a prechádzalo rôznymi zmenami. V histórii jeho vývoja možno sledovať štyri spôsoby — prežehnávanie sa jedným prstom, dvoma, tromi a piatimi prstami.

Zvyk robiť na sebe znak svätého kríža siaha do apoštolských čias. Kresťanský spisovateľ Tertulián (+ 225) píše: „Pri všetkých našich prácach, či vchádzame do domu, či vychádzame z neho, či sa obliekame, či sa ideme kúpať, či čítame pri stole, či odchádzame na odpočinok, či berieme stoličku alebo robíme svetlo, robíme na sebe znak kríža.“ Svätý Ján Zlatoústý dodáva: „Vždy a všade je s nami znamenie víťazstva. Preto so všetkým hrdinstvom ho na našich domoch, na stenách, na dverách, na čele i na srdci.“

Pýtame sa, ako sa prví kresťania prežehnávali? Znak svätého kríža robili len na čele jedným prstom a to palcom alebo ukazovák. Všetci

svätí Otcovia i spisovatelia prvých storočí až do sv. Jána Damascénskeho (8. stor.) hovoria o prežehnávaní sa jedným prstom. Sv. Ján Zlatoústý vysvetľuje, že niekedy sa znak sv. kríža robil aj na tvári a poučuje: „Ak robíš znak kríža, máš si predstaviť, čo značí. Treba ho znázorňovať nielen palcom, ale pri prežehnávaní sa treba byť plný viery a lásky.“ O znaku kríža jedným prstom hovorí aj Epifan, Hieronym, Teodor, Andrej Kretsý, historik Sozomen a ďalší. Znamenie sv. kríža jedným prstom bolo symbolom viery v jedného Boha. Takto sa tento spôsob prežehnávanie sa uchoval v tradícii Cirkvi prvých sedem storočí.

Cyriľ Jeruzalemský už uvádza spôsob prežehnávanie sa viacerými prstami, keď píše: „Nehanbi sa vyznávať Ukrižovaného, smelo znázorňuj prstami znak kríža na čele.“ Postupne sa dostáva do popredia zvyk robiť kríž dvoma prstami. Bezprostrednou príčinou prechodu k tejto praktike bol blud monofyzitov. Monofyziti popierali dve prirodzenosti v Kristovi. Tento blud bol odsúdený na Chalcedonskom koncile v roku 451. Pravoverní kresťania sa začali odlišovať od monofyzitov tým, že sa prežehnávali dvoma prstami. V Grécku sa tento zvyk udržal až do 11. storočia. Sv. Peter, biskup v Damasku (+ 750), vysvetľuje: „Dva prsty a jedna ruka je symbolom Ukrižovaného Krista a jeho dvoch prirodzeností.“

Je veľmi ťažko určiť čas prechodu

pri prežehnávaní sa z dvoch na tri prsty, lebo aj tento proces sa vyvíjal veľmi dlho. Pre znak kríža tromi prstami máme jasné svedectvá od 9. storočia. V 13. storočí bol tento spôsob v Grécku už všeobecným zvykom. Ukazuje sa, že príčinou tejto praktiky bol symbol Najsv. Trojice. Pápež Lev IV. (+ 885) hovorí, aby sa prežehnávalo tromi prstami. A Inocent III. (+ 1216) prikázal prežehnávať sa tromi prstami — od čela k hrudi, potom na pravé a ľavé rameno, tak, ako sa doposiaľ prežehnáваме my, gréckokatolíci, a celá východná cirkev. Neskôr na Západe prišiel zvyk prežehnávať sa celou rukou — piatimi prstami, na znak piatich rán Kristových — od ľavého ramena k pravému, ako sa v rímskom obrade praktizuje dodnes.

Ako sa prežehnáваме my, gréckokatolíci?

Ľavú ruku kladieme na hrud'. Prvé tri prsty pravej ruky zložíme spolu na znak viery v Najsv. Trojicu a ďalšie prihneme k dlani na znak viery v dve Kristove prirodzenosti. Tak zložené prsty kladieme najprv na čelo, potom na hrud', na pravé a na ľavé rameno a pritom hovoríme slová — v mene Otca i Syna i Svätého Ducha. Amen. Prečo kladieme ruku na čelo, hrud' obidve ramená? Preto, lebo čelo je sídlo rozumu, v hrudi je srdce, ktoré je symbolom našich myšlienok, túžob a lásky a ramená sú symbolom našej sily. A tak znakom sv. kríža posväcujeme všetky hlavné sily našej bytosti.

Z povedaného ľahko pochopíme hlbokú symboliku znaku sv. kríža, či ho robíme jedným, dvoma, tromi alebo piatimi prstami. On je viditeľný symbol našej viery. Vyjadruje jej základné pravdy a je znamením nášho vykúpenia i nášho spasenia.

Začali sme v pôstnom čase, ktorý nás očisťuje od nánosov hriechov a posilňuje našu vieru. Aj uvedomelé prežehnávanie sa, vykonávané s láskou, je posilnením našej viery a potrebným svedectvom pre blížnych. Rodičia svedčia o svojej viere pred svojimi deťmi, duchovní otcovia svedčia o svojej viere svojim veriacim a veriaci svojim blížnym, často neveriacim. Dôstojné prežehnávanie sa s vierou a láskou má byť tiež predmetom našich pôstnych predsavzatí. Iste všetci ho môžeme vylepšiť po stránke vonkajšej, ale najmä po stránke vnútornej. Pamätajme, že ono je opravdivá modlitba, ktorou oslovujeme Boha, ale aj ľudí.

o. JÁN BABJAK, S. J.

nad mukami Spasiteľa

ho, z ich úst vychádzali slová, ktoré bodali zomierajúceho Spasiteľa. A či sme sa aj my svojim konaním nezaradili neraz do tejto dlhej rady nevďačníkov?

Všeobecne sa hovorí, že my, kresťania, sa veľmi málo snažíme o to, aby sme nielen správne pochopili hlboký význam slova kresťan, ale aby sme podľa toho aj žili. Ak teda hovoríme o sebe, že sme kresťania, je potrebné, aby sme s Ježišom nadviazali živé a stále priateľstvo. Bez neho sa totiž nemôžeme zaobísť ani jeden deň, ani jednu hodinu, ani jeden okamih. Ak Kristus nestojí uprostred nášho konania, potom každá naša práca, každý náš rozhovor javí sa nám bezobsažný a bezvýznamný.

Byť kresťanom — znamená tiež to, že Krista máme stále nosiť v sebe. Na čele, na perách i v srdci. Len tak ho naozaj spoznáme. Spoznáme jeho evanjeliové

posolstvo. A najdokonalejším spoznaním Krista je to, ak si ho hlboko zamilujeme práve v jeho utrpení. Každého človeka najlepšie spoznáme, aký je, vtedy, keď trpí. A podobne aj do Ježišovho srdca môžeme lepšie nazrieť nie vtedy, keď robí zázraky, ale vtedy, keď trpí. Myšlienka na trpiaceho Krista zapáli v nás plameň nezištnej lásky. A práve táto láska zmyje z našej duše hriech, a dozrie v nás ovocie pokánia. Pre každého z nás vie dať trpiaci a umierajúci Ježiš uspokojujúcu odpoveď na akékoľvek životné problémy a trápenia. Z pravej strany visiaci lotor zabudol v blízkosti trpiaceho Krista na svoje muky a vnikol do tajomstva utrpenia. A to isté sa stane aj s nami, ak sa v rozjímaní ponoríme do Spasiteľových múk. Len tak pochopíme, že s Ježišom žiť i trpieť je slasť a sláva.

o. Vladimír PETRAŠKO

Spomienkové oslavy

DESIATEHO VÝROČIA ÚMRTIA O. MICHALA LACKU, S.J.

Slovenský katolícky kruh v Košiciach v spolupráci s kultúrnymi ústavmi a s orgánmi mestskej samosprávy i štátnej správy zorganizoval spomienkové slávnosti k 10. výročiu úmrtia P. Michala Lacku S. J. V rámci nich pripravili v dňoch 19. — 20. marca 1992 konferenciu o jeho živote a diele, ako aj výstavu dokumentov s tou istou tematikou.

Spomienkové slávnosti začali na sviatok sv. Jozefa o 8. h slávnostnou svätou liturgiou v chráme Narodenia presvätej Bohorodičky v Košiciach. Svätú liturgiu celeburoval pomocný biskup pre prešovskú eparchiu otec Milan Chautur, CSsR. Program ďalej pokračoval vo veľkej zasadačke Východoslovenských lesov, š. p., na Moyzesovej ulici, kde bola inštalovaná výstava — Život a dielo prof. Michala Lacku, S. J. Výstavu otvoril minister kultúry SR pán Snopko.

Konferencie sa zúčastnili významné osobnosti nášho cirkevného života, otec biskup Ján Hirka, diecézny biskup prešovskej eparchie, otec Milan Chautur, CSsR, pomocný biskup prešovskej eparchie, Alojz Tkáč, biskup košickej diecézy, otec biskup Dominik Kal'ata, S. J. a ďalší významní zástupcovia kultúrnych a vedeckých ústavov, štátnych a samosprávnych úradov, poslucháči bohosloveckých fakúlt z Prešova a Spišského Podhradia so svojimi profesormi.

Na konferencii odzneli referáty významných osobností Litvy, Bagina, Vnuka Chalupecného a ďalších k rôznym témam z oblasti činnosti a rozsiahleho diela, ktoré nám predstavili o. Michala Lacku ako rehoľníka, kňaza, publicistu, organizátora slovenského cirkevného života v zahraničí, profesora, bibliografa, historika a vedca. Pôsobil v Ríme, bol známy v celej Európe, ale aj v USA a v Kanade. Všade hlásal pravdu kresťanstva a demokracie, bol apoštolom slovenského ľudu a všetkých Slovanov. Ovládal všetky slovenské jazyky a všetky svetové reči. Nikdy však nezabudol na svoj rodný kraj. Celú jeho činnosť usmerňovala láska k slo-

venskému národu a k histórii a súčasným osudom slovenských gréckokatolíkov.

Na záver druhého dňa konferencie 20. 3. zorganizovali usporiadatelia exkurziu pre zahraničných hostí na archeologické vykopávky benediktínskeho kláštora v Krásnej nad Hornádom, rodisku o. Michala Lacku. Vo večerných hodinách bol koncert vokálnej slovenskej liturgickej hudby a spevu byzantského obradu v Dóme sv. Alžbety. Vyplnili jeho vôľu — Keď umriem, spievajte mi piesne byzantského obradu a ja vás budem počúvať . . .

Dňa 21. marca bola slávnosť odhalenia pamätníka prof. M. Lacku v mestskej časti Krásna nad Hornádom. (Na snímke). Svätú omšu celeburoval J. E. Chryzostom kardinál Korec, panychídu vykonal o. Tomko, hlavný ceremonár prešovského biskupa. Pán Jozef Markuš, predseda Matice slovenskej predniesol príhovor.

Jedna z hlavných ulíc v Krásnej nad Hornádom bola premenovaná na Lackovu ulicu. Ako ťa osloviť?

Báseň Msgr. Jozefa Tótha predniesol Msgr. Ján Krajňák.

Pomocný biskup prešovskej diecézy o. Milan Chautur, CSsR, v rozhovore s ministrom kultúry SR Ladislavom Snopkom počas konferencie.

JÓZEF TÓTH AKO ŤA OSLOVIŤ?

(Nášmu Michalovi loco monumenti)

Máš toľko tvári!
A z každej Boží zázrak dýcha!
Všetci ťa hľadali
a všetci ťa našli:
človeka, rodáka i mnícha.
Ťažko sa hľadá i ostrov v šírom mori,
lež teba našli,
neukrylo ťa ani večné mesto,
ani alpské hory!
Chodili k tebe ako do Zaslúbenej

zeme,

len ty si nikdy neprišiel,
stálo ti v ceste hadie plamä!
A neukradli ťa ani oceány,
veď si sa zdieral v práci tkáča,
videl si jasne až po Tokaj,
ako sa z viníc čisté víno stáča
a ako sa lámu obruče,
čo ukovalo plemä hadie
a vravel si: MANE, TEKEL,

FARES . . .

smial si sa smiechom bieleho koláča
a hľadel z tých diaľok,
jak mama ticho pradie . . .
A ktosi zďaleka a ktosi zblízka
deň čo deň ťa hlasom matky volal,
lež ty si sa stal veľmožom
a tvojím poľom bol celý svet,
na ňom si zlaté brázdy oral . . .
Ty si uplietol veniec:
Solún, Rím, Velehrad i Devín
a postavil na nohy dvojku bratov,
umíchal si všetky Vichingov
a novodobých katov!
Hľa, my sme prišli a ty si zostal v

Ríme

so svätým Cyrilom, tvojím bratom.
Píšete naše dejiny, proroctvá,
pozdrav do otčiny,
pozdrav rodine
a pozdrav kamarátom:
„Drahí, ó drahí moji!
Neviem, no naozaj neviem,
kedy, kedy sa domov vrátim.
Ešte mám vystúpiť na Horu Olymp,
na Horu Atos a vršok Sion,
lež ja si tú cestu skrátim.
A potom, potom príde chvíľa vzácna,
objímam svojich,
moje valaly,
moje polia,
a teba, drahá moja,
Krásna, Krásna!
Post scriptum:
Tak predsa domov . . .
Ach, koľko som len vzdychal . . .
Pochválený buď Ježiš Kristus!
Sláva Isusu Christu!

Michal,
Michal.“

Rím 21. 3. 1982 — Krásna nad Hornádom
21. 3. 1992.

O dokumentoch o. Michala Lacku — z dvoch aspektov

Aspekt prvý: Všeobecne sa hovorilo o tom, že Michal Lacko, pokrstený ako rímskokatolík, prijal ešte pred kňazskou vysviackou obrad gréckokatolícky. Hľadali sa pri tom rôzne vysvetlenia. Niektoré, ako uvidíme nižšie, mali pomerne vysokú dokazovaciu silu. Napriek tomu, však, zostávala otázka, či o veci existujú aj doklady, či zmena obradu sa uskutočnila riadnou kanonickou cestou. Ak také doklady nie sú, tvrdili niektorí, nehovorme o prijatí obradu, o zmene, ale iba o tom, že Michal Lacko ako rímskokatolík sa venoval gréckokatolíckej otázke.

Žiadané doklady sa našli. Sú komukoľvek k dispozícii. Vyhľadal ich O. Felix, J. Litva, S. J., spolu s bratrom a blízkym spolupracovníkom O. Michalom Lackom.

Mladý rímsky teológ Michal Lacko sa už v decembri 1946 obracia na svojho najvyššieho predstaveného — na generálneho predstaveného Spoločnosti Ježišovej P. Jána Janssenssa so žiadosťou o dovoľenie prijať gréckokatolícky obrad. P. J. Janssens, ako vyplýva z jeho odpovede, žiadosť prijal 10. decembra 1946. Požiadal viacerých pátrov, odborníkov v kanonickom práve — in iure canonico peritorium — o mienku. Bola kladná. V tom zmysle mu Páter generál 2. januára 1947 odpredá. Vyslovene uvádza, že bude to na dobro Cirkvi i Spoločnosti Ježišovej. (Pozri SASJ, Lacko, Listy s predstavenými. — List P. J. Janssenssa: „Romae, die 2. Ianuarii 1947. Carissime in Xto Frater, P. Xti. Tuam epistolam, diei 10. decembrisrite accepi. Ex his quae refert, C. Frater, sive etiam aliquorum Patrum in iure canonico peritorium licet inferre Te pertinere ad ritum bizantino-slavicum, etsi baptizatus sis in ritu latino. Ad cautionem vero, propter contrariam sententiam P. Capello, concedo Tibi, C. Frater, facultatem ut ad ritum orientalem transire, in eoque ordines suscipere valeas. Fascit, C. Frater, ut pro bono Eccelsiae ac Societatis quam optime in hoc ritu optulante gratia divina — laborare possis.“ Podľa tohto rozhodnutia Michal Lacko bol na sviatok Nanebovstúpenia Pána dňa 6. mája 1948 v chráme sv. Antona Pustovníka na Eskvilíne, patriacom Ruskému kolégiu, vysvätený. Vysvätil ho arcibiskup Alexander Jevrejnov. Je o tom k dispozícii svedectvo generálneho vikára Pia XII. kardinála Marchetti Selvaggiani. (SASJ, Lacko).

P. Felix J. Litva uvedené fakty predniesol na medzinárodnej konferencii o živote a diele, P. Michala Lacku S. J. v Košiciach dňa 19. marca 1992. „Roma locuta, causa finita.“ Tento výrok platí aj pre našu otázku. P. F. Litva tu dodáva: „Keď sa rozhodol — Michal Lacko — prijať gréckokatolícky obrad, vzal na seba aj ostatné jeho formy a záväzky, takže možno právom tvrdiť, že vnútorne i navonok bol gréckokatolík.“

Sformulujme tu ešte dve poznámky. Aj tie fakty, ktoré boli k dispozícii doteraz, stačili. Vedelo sa, že Michal Lacko sa obrátil so

svojou žiadosťou na svojich rehoľných predstavených. Im — podliehal. Tí mu, kanonicky oprávnení, súhlas dali. Teda k zmene obradu došlo kanonicky náležitou formou. — Druhú poznámku-upozornenie znie takto. V našom kontexte sa zmena obradu považuje za niečo, čo u Michala Lacku v nijakom zmysle nebolo. On tou zmenou netvrdil, že rímskokatolícky obrad je menej hodnotný a že gréckokatolícky je „lepší“. On i jeho generálni predstavení tvrdili, že z hľadiska dobra všeobecnej Cirkvi i Spoločnosti Ježišovej — v konkrétnych prípadoch, do ktorých sa M. Lacko mienil pustiť — je gréckokatolícky obrad vhodnejší. A to je rozdiel! (Náš postoj v danej otázke treba nám zmeniť.)

Aspekt druhý: — V situácii, v ktorej sme sa ocitli, treba nám, v súvislosti s Michalom Lackom, hovoriť o dokumentácii aj z iného hľadiska. Ukazuje sa, že Michal Lacko je aktuálny. Jeho odkaz nám môže osvetliť našu minulosť, ale môže nás viesť aj do budúcnosti. Je bohatý, podnetný. Nemôžeme však nevidieť, že v danej chvíli ten odkaz nie je nikde k dispozícii ani len v relatívnej úplnosti. Na viacerých miestach je z neho iba torzo. Myslíme tu pritom na všetky druhy informácií i dokumentov.

Ktorý krok je pred nami? Košická konferencia ukázala — medzi iným — aj to, že veľmi mnohí sú „v tom“, sú majiteľmi dokumentov osvetľujúcich prípad nazvaný Lacko. Ak táto situácia zostane, dlho budeme jeden druhého prekvapovať: to však súčasne znamená, že veľmi dlho nebudeme môcť vypovedať o Lackovi nič syntetické, definitívne. (A môžeme sformulovať rečnícku otázku, ako dlho sa v nás udrží teplý záujem o Lackovu problematiku?)

Michal Lacko do Spoločnosti Ježišovej vstúpil v budove v Košiciach na Komenského ulici 14, v dnešnom Dome Spoločnosti Ježišovej. Tu je bod jeho života, ktorý ho urobil tým, čím sa stal. Časť jeho korešpondencie i pozostalosti boli z Ríma predisponované tejto budove. Tu sa sformulovalo predsavzatie jeho odkaz-pozostalosti kompletizovať. Každý iste chápe, čo to znamená. Postoj k odkazu Michala Lacku sa bude overovať postojom k tejto zbierke dokumentácií. (S veľkým zadostučinením môžeme uviesť, že viacerí priatelia-dopisovatelia s Michalom Lackom listy, ktoré vlastnili, už odovzdali: získali sme takto aj list, písaný vlastnou rukou Michala Lacku 18. marca 1982, teda tri dni pred jeho smrťou.)

Pripravuje sa bibliografia prác Michala Lacku. Aj tu je veľa na splnenie. Práce Michala Lacku, priebežne ako vychádzali, sa k nám nedostávali. Nijaká zbierka na Slovensku ich profesionálne nezískavala. Práce sa dostávali — náhodne — k jedincom. Výzva, ktorú sme sformulovali pre oblasť dokumentov v užšom význame slova platí aj pre tlač. Priatelia, priaznivci Michala Lacku, pomôžte jeho odkaz sprístupniť všetkým. Cirkvi i národu.

O. Michal FEDOR S. J.

Kto uverí, bude spasený

(Dokončenie z 3. strany)

Chce si niečo nakúpiť. Opustený manžel rýchle beží dole, rozbije okno auta, vyťahuje syna a v náručí ho odnáša. Nepomôže mu to. Dochádza k zákroku úradných činiteľov a ďalšie zákroky sú k očakávaniu. Ostal sám. Prázdno v byte prázdno v duši. Nábožensky žiť už dávno zabudol, najmä po tom, čo sa nasťahoval do bytovky. Ale spozoroval, že dvere blízkeho kostola sú otvorené. Po chvíli uvažovania vošiel dnu a ticho rozmýšľal. Nad oltárom je veľký kríž s Ukrižovaným. Možno si spomenul na Kristove slová, povedané v ťažkých mukách;

„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mt 27, 46) . . . A ani netušil, že niekto, kto stal blízko, počul jeho ťažký vzdych, nahlas povedaný: Bože môj, Bože môj, prečo som ťa opustil?

Blíži sa Veľká noc, Pascha. Uvažujme všetci o Božej láske, čo pre nás vykonala . . . Boží Syn prichádza do Jeruzalema a kráča Olivovou horou. Mesto je plné ľudí, pretože prišli na veľkonočné sviatky. Každý ho chce vidieť a počuť. Ale vieme, že Spasiteľ hovorí málo. Jeho duša je celkom zaujatá tým, čo sa blíži. Getsemanská záhrada, zatknutie, náhly súd a odsúdenie, bičovanie a trním korunovanie, cesta ulicami Jeruzalema s krížom na

pleciach, smrť a pohreb, ale i vzkriesenie a začiatok veľkej slávy . . .

„Tys' pre mňa trpel, tys' pre mňa život dával, ty si za hriechy, sám bez útechy, pre mňa dokonával“, spievame v pôstnej piesni. Áno, bolo to pre nás, pre naše hriechy. „Veríš tomu?“ — pýta sa Spasiteľ nielen Marty, ale i nás (Jn 11,26). „Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodného Božieho Syna“ (Jn 3,18) . . . Majme preto stále pred sebou tieto Kristove slová, a preto spolu s Martou volajme: „Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Mesiáš, Boží Syn, ktorý mal prísť na svet“ (Jn 11,27).

A v tom je naša spása!

o. František DANCÁK

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 190. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

Svidník

Sťahovanie sestier služobníc z Čiech na Slovensko išlo veľmi pomaly, lebo miestne a okresné vedenie ústavu robilo sestrám ťažkosti. Dávala sa trojmesačná výpoveď. Zamestnávateľ to predĺžil o šesť mesiacov, odvolávajúc sa na Zákonník práce. A tak až po deviatich mesiacoch mohli sestry zrušiť svoj provizórny pobyt v Čechách.

Ale aj na Slovensku robili úrady príkorja sestrám. Do práce ich prijímali len v ústavoch pre mentálne postihnutú mládež. Na východnom Slovensku aj tieto ústavy boli obsadené rímskokatolíckymi sestrami. Nemali sa kde obrátiť. Ako sme už predtým spomenuli, Ministerstvo práce a soc. starostlivosti v Bratislave dalo príkaz na ONV — odbor kultúry a odbor sociálnej starostlivosti vo Svidníku, aby nás prijali do práce do Domova dôchodcov vo Svidníku. A tak po dlhom preťahovaní a ťažkostiach dňa 31. júla 1969 prišli naše štyri sestry z Kolesovíc. Dňa 1. augusta 1969 nastúpili do zamestnania v Domove dôchodcov vo Svidníku. Boli to tieto sestry: Ľubomíra Pekárová, predstavená a vedúca zdravotná sestra ústavu, Simeona Koščová, zdravotná sestra, Michaela Tarčová, zdravotná sestra, Euzébia Tirpáková, kuchárka.

Na miesto pôsobenia ich sprevádzala provinciálna predstavená. Civilný personál ich prijal veľmi chladne. Robil im výčitky a napadol aj vedúceho ústavu, prečo ich prijal. Prišla aj štátna kontrola, ale tá dobre dopadla. Vedúci nás uspokojil, že sa netreba báť.

Okresné mesto Svidník je rozdelené na gréckokatolíkov a pravoslávnych. V ústave pracuje ako zdravotná sestra manželka

(15. pokračovanie)

pravoslávneho duchovného, ktorý duchovne slúžil gréckokatolíkom i pravoslávny. Naše sestry začali privádzať našim veriacim nášho kňaza k zaopatreniu i na pohreb. Z toho nastali nedorozumenia. Okresné úrady začali napadať aj vedúceho ústavu, aby sestry prepustili zo zamestnania. Pohrozili mu, že ho prepustia, ak neprepustí, sestry. Vedúci si však sestry vážil, s ich prácou bol veľmi spokojný. Lenže situácia bola neznesiteľná a tak naše sestry dňa 16. novembra 1970 priviezli nákladným autom do Prešova.

O tom sme pisali na Ministerstvo práce a soc. starostlivosti do Bratislavy, že sestry vo Svidníku vyhodili zo zamestnania. M. Sedláková, ministerkyňa bola už odvolaná zo svojej funkcie. Z okresu Svidník oznámili na ministerstvo, že sestry samy dobrovoľne odišli zo Svidníka. Dokazovaním a hľadaním pravdy by sa nič nedocielilo, sestry by boli bez práce. Preto sme to

nechali a hľadali sme nové pôsobisko.

Veriaci vo Svidníku sa veľmi tešili, že majú medzi sebou sestry. Sestry ich učili spievať nábožné piesne, modlili sa s nimi, spievali pri Službe Božej, pomáhali ozdobovať chrám, pripravovali deti k prvému sv. prijímaniu . . .

I keď sestry služobnice pracovali vo Svidníku krátko, malo to pre nás význam, pretože v prvých dňoch po návrate mali sme sa kde vrátiť. Neskoršie sa naše sestry z Čiech už nevracali hromadne, ale jednotlivo. Ale i pri tých všetkých ťažkostiach, ktoré nám štátne orgány robili, uisťovali nás, že nás už do Čiech nebudú vyvážať.

Na východnom Slovensku, kde najviac žijú naši veriaci, ako sme už predtým spomenuli, všetky ústavy boli obsadené rímskokatolíckymi sestrami. V čase, keď to píšeme (o desať rokov neskoršie), je už situácia inakšia. Sestry odchádzajú do dôchodku, nové nepríbúdajú a miesta sa uvoľňujú. Je dostatok ústavov, ale nie je dosť sestier do práce.

Stropkov

V rokoch 1968—70 mohli rehoľné sestry vyučovať náboženstvo deti do 13 rokov. Preto otcovia redemptoristi v Stropkove na túto prácu požiadali naše sestry.

Dňa 1. septembra 1969 prišli do Stropkova dve naše sestry: Christofora Ondíková a Juliana Ujhelová. Sestra Christofora učila náboženstvo v škole. Väčšie deti učila doma jednotlivo. Sestra Juliana sa starala o Boží chrám a varila pre dvoch otcov redemptoristov.

V Stropkove mohli naše sestry služobnice pracovať len dva roky . . . Keď štátne orgány sestrám zakázali vyučovať náboženstvo, vrátili sa do Prešova. Sestru Christoforu prijali do zamestnania na Gréckokatolíckom ordinariáte ako kancelársku silu. Sestra Juliana, ako jediná zo všetkých, vrátila sa do Kolesovíc.

Rakovec nad Ondavou

Vo Svidníku pracovali iba štyri naše sestry, a preto sme hľadali ďalšie miesto pôsobenia. Podarilo sa nám ho nájsť v našej gréckokatolíckej obci Rakovec nad Ondavou (okr. Michalovce). Vedúca ústavu Magdaléna Dikličová ochotne prijala naše sestry. Pracovala už predtým s našimi sestrami (v civilnom oblečení) v

Prvé sv. prijímanie v Rakovci nad Ondavou

(Pokračovanie na 9. strane)

Sestra Juliana Ujhelská s veriacimi v Stropkove.

Snímka: O. J. ČVERČKO

(Dokončenie z 8. strany)

Okresnom detskom domove v Michalovciach. Veľmi dobre poznala svedomitosť a pracovitosť našich sestier. Sama zariadila ich prijatie na ONV v Michalovciach. Bol to malý domov s kapacitou 63 postelí. Tu sú umiestnené iba ženy od 25 rokov. Sem prišli pracovať dňa 31. októbra 1969 tieto sestry: Jozafáta Maľcovská, predstavená, Minodora Sabová, zdravotná sestra, Benedikta Nováková, zdravotná sestra, Makrina Peleščáková, zdravotná sestra (od 1. júla 1970).

Zamestnanci ich prijali veľmi chladne, Nepodali im ani ruku. Len vedúca ich zaviedla do pripravenej izby, ktorá im slúžila na všetko. Dôveru u zamestnancov sme sa snažili získať svedomitou prácou, dobrými vzťahmi, ručnými prácami, ktoré

Sestra pri práci — Rakovec nad Ondavou

Sestry v Rakovci nad Ondavou

sme robili s chovankami. Ručné práce, ktoré sme robili, dali sme neraz aj zamestnancom, čím sa k nám začali chovať ľudsky a priateľsky.

Do chrámu sme mali veľmi ďaleko. Od samého začiatku sme ozdobovali chrám. Za vedúcej M. Dikličovej sme do chrámu mohli chodiť aj s chovankami. Tie mali veľkú radosť. Modlili sme sa s nimi sv. ruženec, privádzali k nim kňaza pred sviatkami a k umierajúcim. Keď nastúpili ďalší dvaja vedúci, už sme to robiť nemohli.

Veriaci v obci majú sestry veľmi radi. Sestry im poskytujú potrebnú pomoc, učia ich chrámové piesne... Každý rok na meniny miestneho duchovného otca pri-

pravujú gratulácie, piesne, ktorými ho pri Službe Božej pozdravuje mládež a veriaci.

Na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie každý rok obnovujú sestry večné rehoľné sľuby pri Službe Božej so sviečkami v ruke. Po Službe Božej všetci veriaci spievajú: „Zvelebuje moja duša Pána...“

S chovankami sestry chodia každý rok na výlety a zájazdy. Apoštolát medzi chovankami a veriacimi je možný iba osobným stykom, svojím príkladným životom, modlitbami a obetami. Priamy apoštolát v tom čase nebol možný.

Je to jediný ústav, kde sestry nemajú kaplnku a Eucharistického Krista. V tomto ohľade je najchudobnejší.

Dňa 22. júla 1970 navštívil naše sestry vtedajší prešovský ordinár Mons. Ján Hirka a učiteľ p. Seman. Sestry povzbudil k obetavému a vernému životu vo svojom povolání. O týždeň neskoršie nás navštívil otec biskup ThDr. Vasil Hopko, o. Marián Potáš a provinciálna sestra. Sestry vtedy mali už aj druhú miestnosť. Otec biskup navštívil naše sestry aj v marci 1971. Zaujímal sa o život a prácu sestier, povedal povzbudzujúce slová a udelil všetkým arcipastierske požehnanie.

V novembri 1977 začali v Rakovci nad

Ondavou budovať nový ústav pre 150 chovaniiek. Bola to perspektíva pre naše sestry. Ale budovať dosť sestier? Nový vedúci ústavu chcel už sestry odstrániť z ústavu, ale KNV — odbor sociálnej starostlivosti v Košiciach s tým nesúhlasil. Práve on zakázal všetky náboženské povinnosti. Odsunul sestry z práce v ústavnej záhrade pri zelenine. Hoci bol rodák z obce, gréckokatolík, sestrám robil veľké ťažkosti a neprijemnosti, kde len mohol. Ale čím je človek pred všemohúcim Bohom? Najmä, ak nás tu chcel ponechať?

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejová; pre tlač upravil o. F. D.)

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Pápež uviedol novú krížovú cestu

Keď pápež Ján Pavol II. prechádzal každoročnú krížovú cestu na Veľký piatok 29. marca 1991 niekoľko známych zastavení bolo zmenených.

Odišla sv. Veronika, ktorá sa po stáročia objavovala pri šiestom zastavení, aby svojím závojom poutierala Ježišovu tvár. Chýbali tiež aj tri Kristove pády pod váhou kríža, keď ho ťahal na vrch Kalvária.

Snáď najprekvapivejšie zo všetkého bola neprítomnosť Ježišovho bolestného stretnutia so svojou Matkou, tradičné štvrté zastavenie na Via Crucis.

Nová verzia vylúčila udalosti, ktoré neboli spomenuté v Novom zákone, pridajúc iné, ktoré sú lepšie založené na Sv. Písme.

Z kresťanského

sveta

Pápež — cestovateľ do srdc štvrtí

Pod týmto titulom, taliansky denník *Corriere della Sera* uverejnil 10. februára 1992, krátku úvahu o pápežovi Jánovi Pavlovi II. a jeho cestách nielen po svete, ale i po svojej diecéze — po Ríme a jeho štvrtiach.

Pápež, okrem toho, že je zástupcom Issusa Christa tu na zemi celú Cirkev, je biskupom i mesta Ríma. *Corriere della Sera* uznaneľivo poznamenáva, že Ján Pavol II., je prvým pápežom, ktorý to po dlhých storočiach vzal „vážne“.

Karol Wojtyła, hneď od chvíle svojho zvolenia na pápeža — teda už po dobu 13 rokov, navštevuje jednotlivé farnosti v Ríme. Od roku 1978 už osobne navštívil skoro 200 rímskych farností — čo je viac ako polovica všetkých. Rím má totiž spolu presne 320 farností. *Corriere della Sera* podčiarkuje aktivitu terajšieho pápeža, ktorý sa takto veľmi priblížil jednoduchým ľuďom, na rozdiel od svojich predchodcov, ktorí sa uzatvárali za múrmi Vatikánu.

Každá návšteva sa dobre pripra-

vuje. Pred každou takouto návštevou, pápež Ján Pavol II. pozýva k sebe na „pracovný obed“ miestneho parocha (kňaza) spolu s jeho kaplánmi. Ide o skutočný pracovný obed, pretože počas neho je oboznámený so situáciou v danej farnosti. Zaujíma sa o veriacich, ich rôzne problémy, miestne katolícke organizácie a pod. Tieto stretnutia sa konajú pravidelne vo štvrtok vo Vatikáne — teda tri dni pred príchodom pápeža na danú farnosť.

Možno niekoho prekvapuje to, prečo sa dané stretnutia robia počas jedla... Odpoveď je veľmi jednoduchá: Pápež Ján Pavol II. je veľmi zaneprázdnený — riešením problémov ohľadom celej Cirkvi — preto využíva každú chvíľu.

30. mája tohto roku, bude pápež Ján Pavol II. predsedať všeobecnému zhromaždeniu rímskej diecézy. Prijme správu o rozvoji náboženského života v hlavnom meste Talianska.

Pripravil Vladimír MARIÁNSKY,
OSBM

Revidovaný popis cesty sa začína agóniou v Gecemanskej záhrade a pokračuje k Ježišovmu uväzneniu po jeho zrade Judášom. Obidve stanice patria k dôležitým udalostiam v Kristovom umučení, ale boli vynechané z prijatého textu krížovej cesty po niekoľko storočí.

Iná nová stanica je Petrovo zapretie Krista — udalosť detailne opísaná všetkými štyrmi Evanjelistami. Ďalšie dve zastavenia opisujú Ježišov súd Pilátom a jeho bičovanie a trním korunovanie. Revidovaný text si podržiava objavenie sa Šimona Cyrénskeho, ktorý pomáha niesť Ježišovi kríž a stretnutie s jeruzalemskými ženami.

Stanice na Kalvárii, ktoré nám pripomínajú strhnutie Kristových šiat a jeho príbitie na kríž, boli zjednodušené do jedného zastavenia, ktoré zaznamenáva jeho ukrižovanie. Nová stanica je venovaná udalosti, keď Kristus prisľúbil vykúpenie dobrému lotrovi, ktorý boi s ním ukrižovaný.

Iné zastavenie nám pripomína výjav Krista na kríži s Máriou a učeníkmi pri jeho nohách.

Súhrnný počet staníc štrnásť teda zostáva aj naďalej:

1. Ježišova agónia v Gecemanskej záhrade;
2. Ježiš zradený Judášom je uväznený;
3. Ježiš odsúdený Sanhedridom;
4. Ježiš zapretý Petrom;
5. Ježiš je súdený Pilátom;
6. Ježiš je bičovaný a korunovaný trním;
7. Ježiš na seba berie kríž
8. Šimon Cyrénsky pomáha Ježišovi niesť kríž;
9. Ježiš stretáva jeruzalemské ženy;
10. Ježiš je ukrižovaný;
11. Ježiš prisľubuje vykúpenie dobrému lotrovi;
12. Ježiš na kríži, Matka a učeníci;
13. Ježiš zomiera na kríži;
14. Ježiš je uložený do hrobu.

(Spracoval MBČ)

51. gréckokatolíckym biskupom sa stal Mons. Walter Paska. Narodil sa 29. septembra 1923 a na kňaza bol vysvätený 2. júna 1947. Po biskupskej vysviacke dňa 19. marca t. r. sa stal pomocným biskupom amerického metropolitu pre Ukrajincov vo Philadelphii arcibiskupa Mons. Stephena Sulyka.

Z dejín otcov redemptoristov

V sobotu, 29. februára t. r. bola v Prešove biskupská vysviacka o. Milana Chautura z kongregácie redemptoristov. Pri tejto príležitosti vám aspoň v skratke predstavujeme históriu a účinkovanie otcov redemptoristov medzi katolíkmi východného obradu v rozličných krajinách, tak ako to spracoval o. Cyril Vasil':

Redemptoristov, teda Kongregáciu Najsvätejšieho Vykupiteľa, ako sa oficiálne nazývajú, založil roku 1732 neapolský kňaz sv. Alfonz Mária de Liguori. Hlavnou náplňou ich činnosti je pomoc duchovne opusteným, kazateľská a misijná aktivita. V stredoeurópskom priestore sa kongregácia rozšírila zásluhou sv. Klementa Hofbauera, moravského rodáka s pôvodným menom Ján Dvořák. Už on mal na mysli založenie východnej vetvy redemptoristov, za tým cieľom dosiahol aj patričné povolenie sv. Stolice, avšak historické okolnosti mu nedovolili tento plán realizovať.

Až začiatkom nášho storočia sa naskytila vhodná situácia a pastoračná potreba k uskutočneniu prvého kroku v tomto smere. A stalo sa tak nie v Európe, ale na opačnom konci zemegule, v Kanade. Tu sa totiž koncom 19. storočia prisťahovalo veľa novousadlíkov z východnej Európy, najmä z Ukrajiny. Keďže novozaloženým komunitám chýbali kňazi, roku 1906 niekoľkí belgickí redemptoristi na čele s otcom Delaerom dostali od

pápeža Pia X. povolenie na východný obrad, aby takto mohli lepšie slúžiť týmto veriacim. Roku 1910 vykonal pastoračnú návštevu ukrajinských kolónií na kanadskom Západe ľvovský metropolita Andrej Šeptyckyj. Vidiac úspešnú pastoračnú belgických redemptoristov medzi gréckokatolíckymi Ukrajincami, obrátil sa na generálneho predstaveného kongregácie so žiadosťou o vyslanie týchto misionárov aj na Ukrajinu, do ľvovskej metropolie. Roku 1913 bol takto otvorený prvý kláštor redemptoristov byzantského obradu vo východnej Európe — mestečku Univ pri Ľvove. Od roku 1918 bol otvorený kláštor a noviciát v obci Zboiska, takisto pri Ľvove, neskôr aj na ďalších piatich miestach. Ukrajinskí redemptoristi čoskoro vytvorili vlastnú viceprovinciu. Horlivou misijnou činnosťou úspešne pracovali medzi tamojšími gréckokatolíckymi najmä v medzivojnovom období. Po likvidácii gréckokatolíckej Cirkvi na Ukrajine roku 1946 trpeli spolu so svojimi veriacimi a ilegálne pokračovali v začatej pastoračii.

Roku 1933 boli belgickí redemptoristi, ktorí už v tejto súvislosti mali skúsenosti, požiadaní Apoštolským vizitátorom pre Slovanov východného obradu Mons. Nikolom Čarneckým, aby pomohli v pastoračii medzi ukrajinskou emigráciou v Anglicku. Aj v tomto prípade poskytli cennú pomoc v neľahkej situácii. Podobná situácia sa po druhej svetovej vojne opakovala v Austrálii, kam sa po roku 1947 vysťahovalo nárazovo asi 18 000 ukrajinských gréckokatolíkov. Do Austrálie išli „na misie“ a pritom „medzi svojich“ východní redemptoristi z Kanady. V Kanade od roku 1952 mali už svoju vlastnú východnú provinciu, ktorá zahŕňa aj Spojené štáty.

Začiatky gréckokatolíckych redemptoristov na Slovensku položili otcovia z českej provincie po prvej svetovej vojne. Viacerí z nich prijali východný obrad a prišli na východné Slovensko a na Podkarpatskú Rus pracovať ako ľudoví misionári medzi tunajších veriacich. 12. septembra 1921 založili svoj prvý dom v Stropkove, neskôr v Sabinove a v Michalovciach. Michalovce sa stali centrom novozaloženej viceprovincie východ-

ného obradu. Redemptoristi tu vďaka horlivej spolupráci veriacich postavili krásny chrám, začali vydávať časopis Misionár a inú katolícku tlač, odkiaľ sa vydávali na misie do blízkych, ale i vzdialených obcí. Ich aktivita bola po roku 1948 samozrejme trňom v oku novej komunistickej vláde a tak sa redemptoristi stali medzi prvými obeťami pravoslavizačnej akcie roku 1950. Spolu s ostatnými rehoľníkmi boli pozatýkani a pozváni do tzv. sústredovacích, teda koncentračných kláštorov. Tí, ktorí boli považovaní za nebezpečnejších, boli odsúdení na vysoké tresty, ako napr. o. Ivam Mastyliak, ktorý dostal doživotný trest. Ich chrámy a rehoľné domy boli nezákonne zabavené a štátom pridelené pravoslávnej Cirkvi. Niektorým rehoľníkom sa podarilo z táborov uniknúť a neskôr aj emigrovať.

Medzi týchto patrila aj o. Michal Rusnák, ktorý sa dostal do Kanady, kde spolu s inými slovenskými redemptoristami začal organizovať náboženský život slovenských gréckokatolíkov. Roku 1964 bol ako prvý Slovák východného obradu menovaný biskupom, najprv ako Apoštolský vizitátor a neskôr ako sídelný biskup novozriadenej eparchie sv. Cyrila a Metoda v Toronte.

Na Slovensku zatiaľ história napredovala svojím smerom. Po roku 1968 sa tí, ktorí prežili osemnásťročné vyhostenie vrátili do pastoračie, ale situácia normalizačného obdobia im neumožňovala navonok rozvinúť plnú pastoračnú a rehoľnú aktivitu. Tak ako iné rehole aj oni sa prispôbili novému typu ilegality. Novici si konali prípravu i štúdiá v tajnosti, niektorí sa dostali na štúdiá do Ríma. Po novembri 1989 vychádzajú z ilegality a novou vervou sa púšťajú do práce. Mladší členovia si dokončujú teologické štúdiá v Poľsku, viacerí otcovia sa vrhajú do misijnej práce na Ukrajine a pritom pokračujú už v rozbehnutej pastoračii na Slovensku. Skutočnosť, že sa doterajší viceprovinciál slovenských gréckokatolíckych redemptoristov o. Milan Chatur stal pomocným biskupom prešovskej eparchie, je to ďalší medzník v živote našej Cirkvi i v účinkovaní redemptoristov na Slovensku. Novým viceprovinciálom sa stal o. MUDr. Jozef Sukovský, CSSR.

Monika TANČÁKOVÁ

SKLÁŇAM SA PRED TEBOU

*Skláňam sa pred Tebou, večná opatera,
nevnucuješ sa mi,
len skúšaš koľko mám,
odvahy a sily, stavať sa nástrahám,
poraziť v sebe zlo,
iným v tom pomáhať,
ukázať im chodník za Tebou sa vydat'
a sama po ňom ísť,
stále bez prestania,
prijat' bez reptania, nesúhlas, karhania,
nájsť rýmy v pokore,
sláviť opateru,
nečakať pochvaly, nečakať odmenu,
v okamžikoch pravdy,
cítiť dôveru.*

Na prešovskom sídlisku SEKČOV začali sa v marci slúžiť sv. liturgie v priestoroch kultúrneho strediska OPÁL. Gréckokatolícky farský úrad Prešov tak vyšiel v ústrety svojim veriacim, bývajúcim na tomto sídlisku.

Pastoračné návštevy o. biskupa Milana Chautura:

8. 3. Dve sv. liturgie v Prešove
13. 3. Návšteva veriacich v Humennom
14. 3. Sv. liturgia v Ubli pre veriacich celej doliny
15. 3. Návšteva jeho bývalej farnosti Porúbky, sv. liturgia 10. 30 h sv. liturgia v Zemplínskom Jastrabí, stretnutie s Jozefom Mikloškom, podpredsedom vlády ČSFR, prítomným na liturgii
19. 3. Žádúšná sv. liturgia za Michala Lacku v Košiciach
20. 3. Zúčastnil sa stretnutia slovenských biskupov s prezidentom ČSFR Václavom Havlom v Bratislave
21. 3. Sabinov, sv. liturgia pri príležitosti ukončenia týždňa duchovnej obnovy
22. 3 Sv. liturgie v Medzilaborciach a Kalinove
23. 3. Sv. liturgia pre účastníkov Mariánskeho kňazského hnutia v Stropkove
25. 3. Stará Lubovňa
27. 3. Sv. liturgia a stretnutie s veriacimi vo Svidníku
28. 3. Účasť na evanjelizačnom stretnutí Diela Máriinho v Prešove Návšteva a sv. liturgia vo Varhaňovciach
29. 3. Sv. liturgia v Ruskej Novej Vsi pri príležitosti prvého svätého prijímania rómskej mládeže.

Prosíme veriacich o modlitby za zdravie nášho o. biskupa Jána Hirku.

OVOCIE SKUTKOV LÁSKY

Aj v našom časopise sme vás, milí veriaci, čitatelia, vyzvali, aby ste sa zapojili do akcie na pomoc núdzným na Ukrajine. Dôkazom vašej obetavosti bolo množstvo šatstva, trvanlivých potravín a finančných darov, ktoré z celej eparchie sa sústredilo u pracovníkov Charity, ktorí prvé zásielky odovzdali osobne do rúk mons. Ivanovi Semedimu, biskupovi v Užhorode.

SPOMIENKA NA SVÄTÉHO METODA

V nedeľu 5. apríla, t. r., v predvečer pamätného dňa úmrtia sv. Metoda (zomrel 6. apríla 885), sa uskutoční spomienková sv. omša v chráme Najsvätejšej Trojice v Bratislave. Sv. liturgia byzantsko-slovanská sa začne o 12. h. Počas nej budú účinkovať spojený spevácky zbor gréckokatolíckej farnosti v Bratislave a zbory z chrámu Najsvätejšej Trojice a z Lamača.

Vnútorňý priestor pre Krista

(Z homílie otca biskupa Milana Chautura)

Máme málo síl a vôle keď sa boríme s každodennými problémami všedného života, keď hľadáme riešenie našich záležitostí. Nevieme sa ovládnuť a upadáme do malomyselnosti, depresie a pýtame sa — čo teraz? Cirkev nám ponúka 40-denné obdobie veľkého pôstu. Skúsme pestovať svoju vôľu, aby bola silnejšia, odolnejšia, aby bola schopná čeliť všetkým tým nárazom, ktoré nám život uštedrí.

Športovec, atlét, keď chce dosiahnuť dobré výsledky, musí sa veľa namáhať, veľa behať a trénovať, aby si zvýšil kondíciu. Keď chce človek odolávať chrípkam, musí sa utužovať a pestovať prevenciu. V duchovnej oblasti chceme byť silní z ničoho nič. Ale to nie je možné. Aj v duchovnej oblasti má človek čosi urobiť, aby dokázal byť silnejší, ak chce zvládnuť dobu v ktorej žijeme, lebo doba, v ktorej žijeme nie je jednoduchá, je plná rozmanitostí, plná rozháraností, nejasných skutočností, na ktoré my musíme jasne dávať odpoveď. Ved' sme kresťania a k tomu sme volaní, aby sme boli svetlom sveta. Teda, aj my sme volaní s Ježišom na púť, kde nie je zábava, kde nie je toľko materiálnych dober, ktorými by sme sa mohli zasycovať, kde je len samota, kde je len ticho, ale ticho účinné, hlboké, v ktorom sa človek stretáva so svojím Bohom.

Dnešní psychológovia sú zarazení nad hrubosťou a brutalitou, ktorá sa zmocňuje ľudského srdca a pýtajú sa: prečo? Odpoveď mnohých z nich je: človek si nedokáže nič odriecť. Nedo- káže si odriecť televízny program, ktorý je presýtený nemravosťou a hrubosťou. Podľa prieskumu psychológov priemerný divák televíznych programov za rok dostane do svojho podvedomia až 14 tisíc vnemov násilnosti, hrubosti a nemravnosti. To všetko sa dostáva do jeho srdca a potom to má pravdaže odozvu aj na jeho vonkajšom správaní. Keď teda toto už vieme, prečo sme neschopní odriecť si to, čo náš život vie poznačiť tak hrubo a strašne? Jednoducho preto, lebo sme poznačení dedičným hriechom, náklonnosťou k zlému. A táto náklonnosť sa nedá nijako ináč vykonať, lebo tak, že budeme posilňovať svoju vôľu izoláciou, teda odchodom na duchovnú púť, odchodom od tohoto sveta, od jeho starostí do akejsi izolácie, tak ako Ježiš odišiel na púť. Tam sa hlbšie stretáme so svojím Bohom. Dnešný človek príliš sa necháva akosi unášať svetom, na seba pôsobí svet a necháva učičikávať svoju vôľu. Je namieste, ak si každý deň čosi dobrovoľne vedome odoprieme. Každý deň nám núka nespočetne veľa príležitostí, kde sa môžeme v tomto cvičiť. Skúsme sa učiť zostávať sami so sebou, aby sme sa mohli stretnúť s Bohom.

Sme volaní na púť. Púť, to nie je len piesok, púť to je aj samota a ticho, ktoré si môžeme vytvoriť my sami v sebe, hovorí známy mysliteľ Carlo Carretto v knihe Púšť uprostred mesta. A preto aj v miliónovom meste je možné vytvoriť si v sebe samom púť ticha, v ktorej zostanem so svojím Bohom, v ktorej sa zrieknem všetkých vonkajších vecí, a som naktaktovaný na toho, ktorý jedine správne môže mi poradiť v živote.

Keď teraz, vo veľkopôstnom období, odriekame si stravu, televízor, nepôjdeme na zábavu, povieme si — máme toho času teda akosi viacej a čo s tým voľným časom?

Pravdaže každé vákuum je nebezpečné. Voľný čas, ktorý si vytvoríme sebezáporom, únikom zo sveta, je potrebné naplniť čímisi vyšším. A to vyššie sa nám núka tu, v chráme, keď pôjdeme na krížovú cestu a hlboko sa zamyslíme nad Kristovými bolesťami, keď prídeme na svätú liturgiu a živo si uvedomíme — ved' tu je Kristus, ktorý sa na kríži obetuje pri každej svätej liturgii eucharistickou obetou. Keď prídeme do chrámu hoci len na skok, pozdravíme priateľa — Ježiša, ktorý v ňom prebýva. To všetko bude naplňovať ten vnútorňý priestor, ktorý sa vytvorí zriekaním. Tak získavame nový pohľad, nové myšlienky, nový spôsob života. Keď budeme naplňovať svoje vnútro Kristom, povedzme mu spolu so sv. Augustínom.

„Drž ma Pane, drž, lebo ak ma pustiš, som schopný stať sa tým najhorším človekom.“

Duchovná obnova vo farnosti Geraltov

Správcom farnosti Geraltov a filiálnej obce Hradisko je v súčasnosti duchovný otec Ing. Vladimír Beňko. Dňa 14. februára 1992 priviezol o. Vladimír z farnosti Kvačany obraz Panny Márie do Geraltova. Obyvatelia obce, ktorých všetkých je 191, slávnostne privítali klokočovskú Panu Máriu. V chráme počas prítomnosti obrazu, konali sa denne pobožnosti. Pri tejto príležitosti geraltovská mládež pripravila svojim spevom a sprievodným slovom dôstojný duchovný program. Dňa 22. februára bol obraz prevezený na Hradisko, kde sa veriaci v sobotu a nedeľu modlili pobožnosť k Panne Márii a sv. ruženec. O svoje pocity a dojmy sa s nami podelili dievčatá z Geraltova, ktoré nám v súvislosti s duchovnou

obnovou a prítomnosť obrazu vo farnosti napísali:

Farnosť Geraltov, to je asi pre mnohých ľudí neznáma oblasť. Áno, sme malá farnosť ležiaca pod Čergovským pohorím. Farnosť s radosťami a starosťami bežného života, ale aj farnosť, ktorá sa raduje z Božích milostí a snaží sa odolávať zlu a nepokoju tohoto sveta. Ako mnohým farnostiam počas tohto obdobia duchovnej obnovy, aj nám, prišla na pomoc naša nebeská matka — Panna Mária. Bolo to v dňoch od 14. 2.—22. 2. 1992, keď sa chrám narodenia Panny Márie tešil z prítomnosti obrazu klokočovskej Panny Márie.

Matku Božiu sme prijali otvorením brány chrámu, ale hlavne sme sa snažili otvoriť jej svoje vnútro, svoje srdce i dušu. Mária priniesla lásku, radosť a pokoj. To sme cítili pri každom stretnutí s ňou. Večer čo večer sme s radosťou vstupovali do nášho maličkého chrámu, o ktorý sa starajú naše sestry A. Dolhyová a M. Raticová spolu s kostolníkom A. Dziakom.

My, mladí, hoci nás nie je veľa, nezostali sme ľahostajní voči volaniu našej Matky. Snažili sme sa prehĺbiť svoju vieru a hlavne vyprosiť pokoj a lásku sebe, svojim rodinám a celému svetu. Prejavom našej lásky boli akadémie k Panne Márii a mariánske piesne, ktoré sme nacvičili pod vedením K. Rabikovej a M. Daňkovej. Roz-

(Pokračovanie na 14. strane)

O HEIS — TO HEN Tomu jedinému chcem slúžiť

Životné jubileá — sú vzácne chvíle, kedy sa žiada zastaviť čas a ponoriť sa do uplynulých rokov. Vtedy v tichom rozjímaní rodia sa krásne životné významy, ktoré akoby v zrkadle ukazujú našu pravú tvár.

Aké pocity prežíva v týchto sviatočných chvíľach človek zasvätený celkom a celý Bohu, ktorý denne sa dotýka Boha a rozdáva ho blíznym? Pre odpoveď na túto otázku prichádzam za správcom gréckokatolíckej farnosti v Stropkove. Rehoľný kňaz Jozef Čverčko, CSsR. oslávil 2. marca tohto roku 70 rokov plodného života a 45 rokov v kňazskej službe.

Sedíme v útulnej kancelárii, kde o. Jozef pomaly otvára knihu spomienok. Rozpomína sa na svoje detstvo v rodných Topoľanoch, súrodencov a kamarátov z detských hier, na svojich rodičov, ktorí boli prvými katechétmi na ceste k duchovnému povolaniu. Jedného dňa si vypočuje rozhovor nábožnej starenky so svojou mamkou, že otcovia misionári hľadajú súcich chlapcov na štú-

diu. Mamka sa obzrie na mňa a povie: „Jozko, ty by si nešiel k misionárom?“ „Ja hej, pôjdem,“ odpovedám mamke s detskou úprimnosťou. Ihneď aj začujem vo svojej duši volanie Božie. Tak začína klíčiť a rásť vo mne túžba zasvätiť sa celkom Bohu. Po skončení piatej triedy obecnej školy v Topoľanoch som bol poslaný otcami misionármi do Čiech na štúdiá. Najprv to bolo rehoľné gymnázium v Libějoviciach, noviciát v Českých Budějoviciach a teológia v Oboříšti. Štúdium teológie som ukončil v roku 1947. Sviatosť kňazstva som prijal z rúk J. E. Pavla Gojdiča, prešovského biskupa 24. júna 1947 v kláštornom chráme redemptoristov v Michalovciach. Najprv som pôsobil v onom kláštore a potom 11. septembra 1948 prišiel som do Stropkova, kde už predtým pôsobili redemptoristi.

Radosť z posviacky netrvala dlho — spomína o. Jozef. Prichádza čierny deň 14. apríl 1950. O polnoci vtrhli do kláštora ozbrojení muži a berú nás na neznáme miesta. Neznáme miesta sa stanú známymi: Podolince, vojenčina — PTP (pracovno technický prápor), odsúdenie v Banskej Bystrici za podvracanie republiky na štyri roky a potom civilné zamestnanie.

Naším jediným previnením bolo, že sme odmietli podpísať tzv. akciu „P“ (pravoslávie). Gréckokatolícka cirkev bola administratívnym zásahom násilne likvidovaná so snahou

pričleniť ju ku pravoslávnej cirkvi. Vernosť Sv. Otcovi a Rímu bola pokladaná za ťažký zločin. Gréckokatolícka farnosť ostala bez duchovných pastierov. Veriaci ťažko niesli túto násilnú zmenu. Veď z noci na deň zmennili im vieru ich otcov a zmenili im aj národnosť. Na naše vyprázdnené farnosti prichádzajú pravoslávni duchovní, ktorí za asistencie štátnej moci šíria nové náboženstvo — pravosláviu. V tom čase prichádza do Stropkovskej farnosti pravoslávny duchovný. Stav tzv. pravoslávie trvá do roku 1968.

Vtedy prichádza jar pre gréckokatolícku cirkev. Vládnym nariadením č. 70/6825 bola dňa 13. júna 1968 činnosť gréckokatolíckej cirkvi znovo povolená. S radosťou sa vraciame do Stropkova ku svojim veriacim. Prvú sv. liturgiu sme slúžili v rímskokatolíckom kláštornom kostole na sviatok Najsv. Trojice. No prichádza i čas tzv. normalizácie. Štátne úrady svojvoľne rozhodnú o spoločnom užívaní chrámu a farskej budovy s pravoslávnu cirkvou. Teraz mi o. Jozef otvára hrubý obal korešpondencie medzi pravoslávnu cirkvou, štátnymi úradmi a súdmi. Napriek priamym dôkazom, že vlastníkom pozemku, kde sa nachádza fara a cerkov, je rehoľná spoločnosť redemptoristov, súdne rozhodnutia jednoznačne konštatujú, že všetok majetok patrí len pravoslávnej cirkvi. „Bolo štrnásť súdnych pojednávaní...“ — tu sa o. Jozef zastaví, akoby nechcel ďalej spomínať na skrivodlivosti z minulosti. Na jeho tvári sa zračí láskavý pohľad odpúšťania.

O terajšej dobe hovorí o. Jozef s nadšením a optimizmom. „Veď v našich rehoľných

stanovách sa hovorí, že Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa, založená sv. Alfonzom Mária de Liguori, má hlavné poslanie evangelizovať chudobných. Našou úlohou je hlásať radosťnú zvesť chudobným a hladným po slove Božom. Spomína zákonné opatrenie predsedníctva SNR o usporiadaní majetkových vzťahoch medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou zo dňa 29. 5. 1990. Týmto opatrením sa rozhoduje o vrátení majetku pôvodnému majiteľovi. „Dost' bolo spoločného užívania cirkvi — povedali naši veriaci. A tak sme ukončili neblahé obdobie nespravodlivosti a podvodov. Konečne si môžeme zadeliť bohoslužobné obrady podľa potreby našich veriacich, lebo bol nám vrátený majetok.

A plány do budúcnosti?

Tu otec Jozef mi ukazuje plány na stavbu rehoľného domu, ktorý bude slúžiť aj ako farská budova. Chceme obnoviť misionársku činnosť z minulosti — misie po farnostiach, duchovné cvičenia...

„Mojim životným krédom je...“ Tu o. Jozef vstáva, zdvíha svoju pravicu a pozhŕňavajúc ma v znamení kríža hovorí:

„O HEIS — TO HEN“

O heis — je grécke slovo: Ten jeden. Je Pán Boh jediný. To je prvá pravda viery. Tomu jedinému chcem slúžiť, tomu jedinému chcem patriť. To je moja životná cesta, po ktorej kráčam a tak učím aj druhých.

To hen — je grécke slovo: To jedno. Jedno sme s Bohom, jedno s Kristom, jedno s Cirkvou, jedno s vesmírom a jedno navzájom so všetkými.

Za rozhovor ďakuje
Ján KARAS

Púť do Svätej zeme

(3. pokračovanie)

Južne od Kány, asi hodinu cesty autobusom, nad rozsiahlou rovinou, sa majestátne vypína hora Tábor. Hora Tábor je vysoká asi 580 metrov nad morom. Pre túto svoju polohu v strede roviny, už od pradávna, v čase pohanstva slúžila hora ako kultové miesto. Ľudia vždy verili, že na výšinách sú bližšie k božstvám, a preto využívali tieto výšiny na kontakt s božstvom.

Tábor je však úzko spätý aj s dejinami vyvoleného národa. Meno Tábor dostala hora pravdepodobne podľa prastarej židovskej prorokyne Debory, ktorá žila v tomto kraji. (Debora rovná sa Tábor). Debora práve tu pomohla k víťazstvu Izraela proti Filištíncom. V okolí hory Tábor pôsobili sudcovia Gedeón, Samson... Pre nás, kresťanov, je táto hora výzvou k viere v Ježiša Krista, ako Syna Božieho a toho, čo Boh k tomuto svedectvu, ktoré vydal o Ježišovi pri krste na Jordáne, na hore Tábor dodal: „Jeho počúvajte“. Je to čosi, čo nás má zaväzovať tak ako Židov, ktorí si stále opakujú „Šema Izrael — počúvaj Izrael“. To isté nám, kresťanom, odznelo ako rozkaz na hore Tábor. Počúvajte Krista! Na hore Tábor je dvojpodlažná bazilika z krásneho bieleho kameňa. Aj tam sme mali tú milosť slúžiť svätú liturgiu. Všetky tieto liturgie sme slúžili na všeobecné úmysly — za cirkev, za svojich veriacich, svoje kňazstvo, za rehoľných bratov a sestry, ako aj za tých, ktorí sa odporúčali do našich modlitieb.

Pohľad z hory Tábor je úchvatný. Zaujímavé je, že pod horou Tábor žije malý kmeň ľudí, ktorý verí v prevetľovanie, t. j., že duša človeka sa po jeho smrti prevetľ

do inej bytosti. Z tohto kraja Galilei viedla naša cesta juhovýchodne z údolia rieky Jordán až k mestečku Jericho. Jericho je asi 25 km východne od Jeruzaléma a asi 10 km severne od Mŕtveho mora. Je to už oblasť, ktorá je okupovaná, teda bývalé územie Jordánska. V Jerichu sme mali možnosť vidieť plané olivy, na akú sa kedysi vyšplhal mýtnik Zachej. Planá oliva je vyššia než ušľachtilá oliva, je vysoká asi ako stredne vysoký orech. Zachej si teda musel dať skutočne veľkú námahu, aby sa na takýto strom vyšplhal a mohol vidieť Ježiša Krista. V Jerichu nás ako prví obklopili tí, čo žijú z turistiky. Núkali nám povozenie na ťavach a najmä čerstvé ovocie a zeleninu, aké si len človek môže predstaviť. Blízko Jericha mal svoje termálne kúpele aj kráľ Herodes. V tomto mestečku

žijú ľudia aj dnes veľmi skromne, ba až chudobne. Mnohí, najmä deti tam dodnes spia spoločne so svojimi ovcami. Z Jericha sme sa vybrali po novej asfaltovej ceste na západ k Jeruzalemu. Pôvodná stará cesta z čias Ježiša Krista, na ktorej umiestnil Pán svoje podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, je uzučkou krivoľakou cestičkou, na akej sa sotva obídu dvaja alebo traja somáriky vedľa seba. Asi v polovičke tejto cesty sme zastavili a naskytl sa nám úžasný pohľad na Judskú púšť. Táto púšť nie je piesčitá, ale sú tu úplne holé skalnaté pahorky, bez jediného stromu či kríčka. Na jednom takomto skalnatom brale, prilepený ako lastovičie hniezdo, sme videli veľmi pekný kláštor svätého Juraja Kozibu, v ktorom veľmi srdečne privítajú každého turistu a obdarujú ho cukríkmi. V takýchto skalnatých stenách, v jaskyniach, žijú skutoční pustovníci. So svetom komunikujú len pomocou lana a košíka na konci uviazanom, do ktorého im položia väčšinou len chlieb a vodu, prípadne nejaké prúty, aby z nich uplietli nové košíky, ktoré potom poverený mních ide raz za čas predávať do

mesta. Asi pred dvoma rokmi tam zomrel istý mních, ktorého telo je dodnes zachované úplne neporušené, tak ako keby len spal. Pohľad na toto miesto, ale aj na Judskú púšť, každého fascinoval. Táto púšť má v sebe akýsi úžasný náboj. Bude to asi pravda, že na púšti môžeš stretnúť len Boha, alebo diabla.

Veru, už za tmy, sme sa ubytovali v jednom z jeruzalémskych hotelov a hneď z rána sme išli do Betlehéma, vzdialeného asi 8—12 km južne od Jeruzaléma, dneš už vlastne spojeného s veľkým Jeruzalemom. Cestou do Betlehéma je po ľavej strane Pole pastierov. Tam sme sa zastavili v Jaskyňke pastierov a odsľúžili svätú liturgiu na mieste, kde sa zjavili anjeli pastierom za spevu: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom...“ a kde oznámili pastierom, že sa v meste Dávidovom narodil Mesiáš — Spasiteľ a Pán.

Odtiaľ sme namierili rovno do baziliky Narodenia Krista, ktorá je na námestí mesta Betlehéma a je vo väčšinom vlastníctve gréckej pravoslávnej cirkvy. Dala ju postaviť cisárovna Helena, matka Konštantína Veľkého a nechala ju vyzdobiť nádhernými mozaikami, ktoré sú dnes vo veľmi zlom stave. Svätý Otec údajne ponúkol uhradiť všetky výlohy spojené s opravou, ale nebolo záujmu. Toto samotné, ale aj iné znaky, svedčia o tom, že ekumenizmus medzi mnohými cirkvami vo Svätej zemi je ešte v plienočkách. Zaujímavý je vstup do baziliky, ktorý bol postupne viac a viac znižovaný tak, že dnes ak chcete vojsť dnu, musíte sa pokrčiť v kolenách a zohnúť hlavu, nakoľko Arabi a Mohamedáni často zneuctoľovali toto miesto tým, že zámerne do baziliky vstupovali na ťavách a somároch. Táto prastará bazilika sa zachovala pred zničením zo strany Peržanov a Arabov, ktorí mnohé krásne chrámy vo Svätej zemi zbúrali. Hovorí sa, že keď títo vošli do baziliky Narodenia Krista a videli mozaiku s tromi kráľmi v perszkom oblečení, povedali si: „Naši ľudia tu boli a zrejme si ich tu uctievali“, a preto ušetrili baziliku pred zbúraním. Miesto narodenia Ježiša Krista, teda Jaskyňka narodenia, ako aj iné jaskyne: Jaskyňka troch kráľov, Jaskyňa svätého Hieronyma a iné, sa nachádzajú pred oltárom v tejto bazilike. V Jaskyni Narodenia, na mieste, kde sa narodil Ježiš Kristus, je dnes štrnásťcípá strieborná hviezda, ktorá má navštevovníkov upozorniť, že Ježiš Kristus sa narodil preto, aby za nás trpel, zomrel a daroval nám život večný. Štrnásť cípov znamená 14 zastavení krížovej cesty. V tejto jaskyni sme všetci s úprimným srdcom zaspievali koledu Narodil sa Kristus Pán a náš tropár narodenia: Roždestvo tvoje, Christe Bože náš. Odtiaľ sme potom ešte išli k Jaskyni mlieka, ktorá sa síce v Písme svätom nespomína, ale zbožná tradícia hovorí o tom, že keď Panna Mária s Jozefom a Ježišom utekali do Egypta, na tomto mieste sa zastavili a tu Panna Mária v chvate nadávala Ježiška. Vtedy jej vraj niekoľko kvapiek mliečka spadlo na zem a jaskyňa sa stala celá biela. Dnes sa tam chodia modliť matky, aby mali deti. My sme sa tam pomodlili za všetky kresťanské rodiny, ale aj za tie matky, ktoré zabili svoje deti, nosiac ich ešte pod svojim srdcom.

o. Emil ZORVAN

Duchovná obnova vo farnosti Geraltov

(Dokončenie z 13. strany)

jímaním sv. ruženca sme sa snažili hlbšie vniknúť do jeho tajomstiev a tým sa bližšie spojiť s našou nebeskou Matkou. Mária je matkou mladých, ako sa to spieva v jednej piesni. A pre nás dievčatá je naším veľkým vzorom. S láskou sme pripravovali každé stretnutie s ňou. Každý večer sme cítili, ako nám horia naše srdcia cez Máriu k Bohu, ale aj k ľuďom vôkol nás. Prosili sme za chlapcov a mužov z našej obce, aby ich srdcia Pán Ježiš obmäkčil a priviedol ich do spoločenstva cirkvi.

Smutná chvíľa nastala, keď sme obraz vynášali z chrámu. V očiach niektorých sa zablysl slzy, no iba na chvíľu. Ved' ona je predsa stále s nami. Ona a jej Syn Ježiš Kristus.

Spolok sv. Cyrila a Metoda

NAŠI JUBILANTI

V apríli t. r. sa okrúhleho výročia dožívajú títo naši členovia:

60 ROKOV — Oktavina Hricová z Nacinej Vsi, **Jozef Koritár** z Košíc, **Ján Koščo** z Lastomíra a **Andrej Štenko** z Vysokej nad Uhom.

70 ROKOV — Mária Kochanová zo Sečoviec a **Mária Tóthová** z Vysokej nad Uhom.

80 ROKOV — Anna Bajkeničová z Nižného Hrabovca.

Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí na Mnoho rokov, šťastných rokov.

PRI PRÍLEŽITOSTI 110. výročia narodenia a 30. výročia smrti prvého predsedu nášho cyrilometodského spolku gen. vikára o. Jozefa Zorvana bola v sídle nášho spolku — v Michalovciach — spomienková slávnosť.

Sv. liturgiu na úmysel cyrilometodského hnutia vo farskom chráme Narodenia presv. Bohorodičky spolu s ďalšími kňazmi odslúžil o. Emil Zorvan, kázal o. Ján Krajňák, prodekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove.

Po sv. liturgii si prítomní so záujmom vypočuli úryvky z bohatých pamätí o. Jozefa Zorvana a montáž cirkevných spevov v podaní Chrámového mládežníckeho zboru pod vedením Renáty Firdovej.

BAJANY ležia vo východnej časti Východoslovenskej nížiny v okrese Michalovce. Sú filiálkou farnosti Lekárovce. Spomínajú sa už v roku 1370. Veľmi sme sa potešili, keď z tejto obce, ktorá má iba niečo nad šesťsto obyvateľov, sme naraz dostali 25 prihlášok za členov nášho spolku. Milí Bajančania, sme radi, že sa hlásite do nášho cyrilometodského hnutia a želáme si, aby vaše rozhodnutie nasledovali aj ďalší.

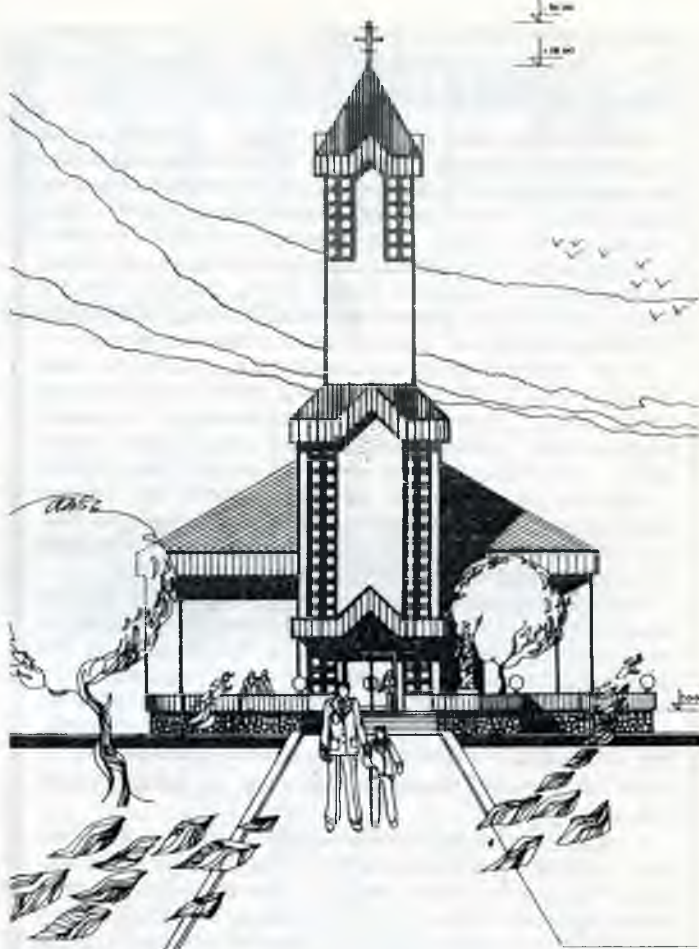
ŠTEDRÉ SRDCIA

Na podporu Spolku sv. Cyrila a Metoda prispeli:

Helena Adamčíková, Prešov 50 Kčs; **Alžbeta Adamičková**, Košice 50 Kčs; **Mária Bitterová**, Nitra 50 Kčs; **Bohuznámý 100 Kčs**; **Bohuznámý 500 Kčs**; **Mária Dudová**, Tichý Potok 50 Kčs; **Tibor Hluška**, Tichý Potok 50 Kčs; **Mária Hromjaková**, Tichý Potok 50 Kčs; **Alžbeta Kaššajová**, Choňkovce 200 Kčs; **Katarína Krajňáková**, Abranovce 950 Kčs; o. **Augustín Leukanič**, Košice 50 Kčs; **Juraj Matejovský**, Fulianka 50 Kčs; **Juraj Obráz**, Košice 50 Kčs; **Božena Pichonská**, Košice 100 Kčs; **Sestry Rádu sv. Bazila Veľkého**, Trebišov 150 Kčs; **Ing. Juraj Šecko**, Marianka 50 Kčs; **Anna Šingľarová**, Ruská Nová Ves 50 Kčs; **Mária Tebeláková**, Tichý Potok 50 Kčs; **Jozefína Václavská**, Trebišov 100 Kčs; **Ladislav Žihal**, Košice 500 Kčs.

Za vaše dary ďakujeme. Pán Boh zaplatí.

**Nedostáva sa k vám Slovo?
Napište nám!**

ĎALŠÍ CHRÁM SV. CYRILA A METODA

Úcta k solúnskym bratom sv. Cyrilovi a Metodovi a k ich dielu sa aj v našej eparchii prejavuje v patrociniách sakrálnych objektov. V uplynulých dvoch rokoch bol sv. Cyrilovi a Metodovi zasvätený chrám v Seniakovciach, okr. Prešov, kaplnka vo Svite a chrám v Kyste, okr. Trebišov. Pred dokončením je chrám v Kazimíri, okr. Trebišov. 28. septembra 1991 o. biskup Mons. Ján Hirka posvätil základný kameň stavby nového chrámu v Nacinej Vsi, okr. Michalovce. So stavbou tohto cyrilometodského chrámu vás — čitateľov Slova — ochotne sa podujal oboznámiť o. RNDr. Bartolomej Leško, DrSc.:

Katolícka Cirkev byzantského obradu v našej vlasti má viac ako 1100-ročnú históriu a jej životné osudy prešli počas storočí rozličnými vývojovými etapami. Krátke obdobie nádejného rozkvetu byzantsko-staroslovenského obradu vo Veľkej Morave v čase, keď je prvý arcibiskup sv. Metod bol správcom vlastnej provincie, bolo, žiaľ, násilne prerušené.

Nové politické zmeny rozdelili pôvodné etnikum do dvoch štátopravných celkov — Uhorska a Ceskej koruny. Dnešné archeologické, historické a jazykovedné výskumy svedčia o tom, že územie, na ktorom žijeme, patrilo od začiatku 9. storočia do jadra Veľkej Moravy a v dobe svätých bratov predkovia dnešných Slovákov prijali kresťanstvo v byzantskom obrade, pričom staroslovenčinu považovali za svoj liturgický jazyk. Ani vypudenie Metodových žiakov z Nitrianska a pomery po rozpade Veľkej Moravy a ani nástup uhorskej štátnosti neotriasli v našom kraji byzantsko-staroslovenským kresťanstvom.

V duchu tejto myšlienky v strede Zemplína — v Nacinej Vsi — „rastie“ Boží chrám, ktorý ako dar dejinám našej cirkvi zasväcujeme apoštolom Slovanov. Mladým slovenským inžinierom-architektom sa v tomto diele podarilo skĺbiť byzantské prvky s prvkami ľudovej architektúry drevených chrámov nášho kraja.

Biely břízolit v omietke, hnedé drevo v obkladoch okraja strechy, v oknách a dverách a červená škridla striech, vytvoria architektonicky ladený sakrálny objekt. V chráme je tristo miest na sedenie, čo je mierne predimenzované, lebo v podmienkach prímestskej pozície administratívneho centra Zemplína rátame s populačným

(Pokračovanie na 16. strane)

ČASOPRIESTOR NAŠEJ SPÁSY

Ludský duch má schopnosť vidieť udalosti života doplnené ich hodnotami a krásou. Nádhera západu slnka, jas zasnežených hôr, rajský svet zakvitnutých lúk nachádzajú plnosť existencie prostredníctvom našej duše. Takto sa realizuje Boží plán: Stvorenie má slúžiť človeku a človek pomocou hodnôt a krás stvorenia sa má stavať hodnotnejším a krajším v službe Bohu. Dobrota srdca a kvalita ľudského ducha má posväcovať všetko vo Vesmíre. Máme posväcovať priestor a čas, v ktorom žijeme.

Cirkev umiestňuje do občianskeho a prírodného roku liturgický rok. V liturgickom roku je premietnuté vykupiteľské dielo Spasiteľa. Spolu s konkrétnymi životnými podmienkami vytvára liturgický rok časopriestor našej spásy. Všetci precitujeme vznešenú poéziu jeho období a sviatkov. Aj na ľudskú psychiku pôsobí ako balzam vystriedania všedných dní oslavou dní Pánových. Kultúra národov sa tiež odvíja od kultu viazaného na liturgiu. Preto ďakujeme za dar viery, za dar života v Cirkvi.

Prežívame obdobie veľkého pôstu. Je tu čas, v ktorom spolu s celou Cirkvou ďakujeme Pánovi, že v nás telesným pôstom krotí zlé sklony, dvíha myseľ, udeľuje silu čnosti a dáva odmenu. Pán si praje, aby sme premáhaním seba krotili svoju pýchu a otvárali srdcia pre chudobných. Určil nám tento posvätný čas na duchovnú obnovu, aby sme očistili srdce od nezriadených žiadostí a uprostred pozemských starostí mal vždy na zreteli večné hodnoty.

S vdáchnou láskou a ochotou zúčastníme sa na obradoch Veľkého týždňa a potom s veľkou radosťou na veľkonočnej utierni. I na sv. liturgiu. Lebo táto je nielen symbolom udalosti nášho vykúpenia, ale to, čo sa odohralo v Spasiteľovom živote historicky, sa v nej obnovuje tajomným ale skutočným spôsobom. V každom chráme sa uskutočňuje začlenenie konkrétneho spoločenstva veriacich za tento konkrétny rok do pôsobenia diela Božej spásy.

Prosme Pána, aby sme potom vstali natrvalo k novému životu.

M. STANISLAV

Ďalší chrám sv. Cyrila a Metoda

(Dokončenie z 15. strany)

prírastkom obce ako aj s možnosťou usporiadania slávnostných náboženských podujatí. Pamätame aj na matky s deťmi, pre ktoré architektonicky vyčleňujeme časť z lode, oddelenú sklenenou stenou, aj na invalidov s bezbariérovým vstupom do chrámu. Po ľavej strane chrámu na úrovni vchodu rátae s terasou pre zhromažďovanie veriacich na bohoslužbu.

Kruhový tvar interiéru umožňuje aplikovať smernicu II. vatikánskeho koncilu o slúžení sv. liturgie kňaza a Božieho ľudu tak, že obetný stôl bude umiestnený v západnej časti fiktívneho kruhu, čo umožní priamy vizuálny kontakt každého veriaceho s obetujúcim kňazom. Do komplexu chrámu je architektonicky zakomponovaná spoločensko-sociálna časť, v ktorej mienime umiestniť reholné sestry pre službu v chráme, katechizáciu mládeže a starostlivosť o prestarých farníkov. Perspektívne uvažujeme aj o postavení farskej budovy v zadnej časti pozemku, pravdepodobne ešte predtým, než priročíme ku kompletizácii interiéru hodnotnými obrazmi na ikonostase.

Nádej v otvorené dlane dobrodincov Zemplína i celého Slovenska ako i priateľov do zahraničia, ale predovšetkým neochabajúca obetavosť a pracovné nadšenie veriacich obce, živia v nás vieru, že s pomocou Božou stavbu ukončíme k sviatku svätých bratov Cyrila a Metoda v roku 1993.

MEMENTO MEDZILABORCE (Z listu čitateľa)

Otec František Krajňák, správca farnosti v Medzilaborciach, reaguje vo svojom liste na článok uverejnený v pravoslávnom mesačníku „Odkaz sv. Cyrila a Metoda č. 1/92. Jeho list odhaľuje, akým spôsobom sa zneužíva zo strany pravoslávnych historikov, pre osočovanie katolíckej cirkvi. Vyčísľuje obohatenie sa pravoslávnej cirkvi na úkor gréckokatolíkov. Aby sme nerozvírovali viac hladinu nepokojov, avšak nestáli ani bokom pri výpadoch proti našej cirkvi, zaradili sme informáciu o ňom do našej čitateľskej rubriky. Veríme, že „MEMENTO MEDZILABORCE“ bude správne pochopené. Otec Krajňák uvádza: „Celý článok Memento Medzilaborce nie je vlastne ani tak o Medzilaborciach, ako skôr o rímskokatolíckej cirkvi, ktorá po stáročia „ohňom a mečom“ likviduje pravoslávnu cirkev. Článok pána Tkáča je výkrikom slepej nenávisti a agresivity neúspechom sklamaných agresorov. Robí to so zjavným úmyslom zasiahť pravoslávne čitateľovi do vedomia nenávisť ku všetkému katolíckemu.“

Ponúkam bezpečnostné zariadenia a zámky nemeckej firmy ABUS, ako ochranu proti vlámaniu do cirkevných a iných objektov.

Viliam Pavlovský

bezpečnostné zariadenia

Švermova 43

975 90 Banská Bystrica

telefón 088/328 01

PAXTOUR

KREŠŤANSKÁ CESTOVNÁ KANCELÁRIA
VÁS POZÝVA NA PÚTNICKÉ ZÁJAZDY

● PŮT SLOVENSKÝCH KATOLÍKOV DO SVÄTEJ ZEME,

cena 21 990 Kčs/os.

8-dňový letecký zájazd s návštevou Galilejského jazera, Nazaretu, Jericha, Jeruzalema a Betlehema s bohatým náboženským programom, slovenskými svätými omšami a sprievodom duchovného otca Dr. Majerníka.

Termíny: 5.—12. mája a 19.—26. mája 1992

● FATIMA — MONTSERRAT, cena 9990 Kčs/os.

12-dňový autokarový zájazd na posvätné mariánske miesta Lurdy a Fatima so sprievodom duchovného otca a slovenskými svätými omšami, s návštevou Lisabonu, Madridu, Barcelony, Turína a Benátok. Termíny: 30. mája—11. júna 1992.

● ASSISI — RÍM, cena 2990 Kčs/os.

5-dňové autokarové zájazdy s návštevou stredovekého Assisi, prehliadkou pamätihodností Ríma, návštevou Ústavu sv. Cyrila a Metoda, so slovenskou svätou omšou a audienciou u Svätého Otca vo Vatikáne.

Termíny: 28. apríla—2. mája, 3.—7. mája a 5.—9. mája 1992.

● MARIAZELL, cena 165 Kčs/os. z Bratislavy.

1-dňový pútnický zájazd autokarom s účasťou na slovenskej svätej omši v Mariazelli.

Termín: 2. mája a 9. mája 1992.

PRIHLÁŠKY A INFORMÁCIE V Pobočkách CK PAXTOUR

Bratislava, Žabotovova 2, č. t. 49 55 22 a 45 55 23

Trenčín, Obrancov mieru 24, č. t. 316 86

Banská Bystrica, Skuteckého 4, č. t. 252 27

Humenné, Kukorelliho ul., č. t. 58 95

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Malučká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzávierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.